

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi. Ehdotetulla lailla kumottaisiin voimassa oleva samanniminen säädös.

Esityksen tavoitteena on yritystoiminnan kehittämiseksi tarkoitettujen avustusjärjestelmän selkeyttäminen, tehostaminen ja vaikuttavuuden parantaminen. Lakiesitys liittyy keskeisiltä osiltaan Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakauden 2021-2027 alkamiseen vuonna 2021.

Sääntelyn päälinjat säilyisivät nykyisen kaltaisina. Avustusjärjestelmä muodostuisi edelleen kahdesta avustusmuodosta, jotka ovat yrityksen kehittämisavustus ja toimintaympäristön kehittämisavustus. Ehdotetun lain mukaisilla avustuksilla edistettäisiin taloudellista kasvua, työllisyyttä, yritysten innovaatiotoimintaa ja kilpailukykyä sekä muita elinkeinopoliittisia tavoitteita. Edellä mainittuihin tavoitteisiin pyrittäisiin myöntämällä avustuksia erityisesti pienten ja keski suurten yritysten käynnistämiseen, kasvuun ja kehittämiseen. Avustusten myöntämisessä otettaisiin huomioon Euroopan unionin ja kansallisen alue- ja rakennepolitiikan tavoitteet sekä kilpailunäkökohdat.

Ehdotetun lain mukaisia avustusohjelmia käytettäisiin Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien toimeenpanoon vuoden 2021 alussa alkavalla ohjelmakaudella. Lisäksi avustusohjelmia voisi käyttää puhtaasti kansallisesti rahoitettuihin avustuksiin.

Ehdotus liittyy valtion vuoden 2021 talousarvioon ja tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan kesällä 2021. Laki olisi määräaikainen ja se olisi voimassa 31.12.2028 asti.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1 Nykytila.....	3
2.2 Yrityksen kehittämisavustuksen arviointi	4
2.3 Rakennerahasto-ohjelman 2014-2020 arviointi	7
3 Tavoitteet	7
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	8
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	8
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	10
4.2.1 Vaikutukset yritysten ja yhteisöjen toimintaan	10
4.2.2 Taloudelliset vaikutukset	11
4.2.3 Ympäristövaikutukset	11
5 Lausuntopalaute.....	11
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	11
1 Luku Yleiset säännökset	11
2 Luku Yrityksen kehittämisavustus	12
3 Luku Toimintaympäristön kehittämisavustus	16
4 Luku Avustuksen hakeminen, myöntäminen ja maksaminen	18
5 Luku Avustuksen käyttö ja valvonta.....	20
6 Luku Avustuksen palauttaminen ja takaisinperintä	23
7 Luku Erinäiset säännökset.....	29
8 Luku Voimaantulo	31
7 Lakia alemman asteinen sääntely	32
8 Voimaantulo	32
9 Toimeenpano ja seuranta	33
10 Suhde muihin esityksiin.....	33
10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	33
10.2 Suhde talousarvioesitykseen	34
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	34
11.1 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle.....	34
11.2 Henkilötietojen suoja	34
LAKIEHDOTUS	36
Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi.....	36
ASETUSLUONNOS	47
Valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi	47

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Esitys liittyy Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan ohjelmakauden 2021-2027 (jäljempänä myös ”ohjelmakausi”) alkamiseen vuoden 2021 aikana.

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Osana valmistelua järjestettiin sidosryhmille 12.3.2020 yritystukilain uudistamisen informaatio- ja kuulemistilaisuus. Tilaisuuteen osallistui seuraavien tahojen edustajat: Elinkeinoelämän keskusliitto ry, Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Iisalmen Teollisuuskylä Oy, Keskuskauppakamari ry, Kuopion kaupunki, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Owl Group Oy, Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Kuntaliitto ja Suomen Yrittäjät ry. Tilaisuudessa käytiin läpi lakiuudistuksen tavoitteita ja aikataulua sekä yrityksen kehittämisavustuksen arvioinnin alustavia tuloksia.

Esityksestä on pyydetty lausunnot...

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Nykytila

Valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain (9/2014) (jäljempänä myös ”*yritystukilaki*”) mukaista yrityksen kehittämisavustusta ja yritysten toimintaympäristön kehittämistä vuodesta 2014 alkaen on pääsääntöisesti käytetty Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanoon vuonna 2014 alkaneella ohjelmakaudella. Lisäksi tukiohjelmiä on voinut käyttää puhtaasti kansallisesti rahoitettujen hankkeiden toteuttamiseen.

Yritystukilain mukaisia avustuksia on vuosina 2014–2019 myönnetty 4 869 yrityksen ja 160 voittoa tavoittelemattoman yhteisön kehittämishankkeeseen yhteensä noin 562 miljoonaa euroa. Myönnetty avustus sisältää sekä kansallisen että Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelman rahoituksen. Myönnetystä avustuksesta rakennerahasto-ohjelman rahoituksen osuus oli noin 466 miljoonaa euroa eli 83 prosenttia. Yritysten kehittämishankkeiden toteuttamisen myötä arvioitiin syntyvän uusia työpaikkoja noin 28 000. Tuettujen yritysten liikevaihdon lisäykseksi arvioitiin noin 7,8 miljardia euroa, josta viennin osuuden arvioitiin olevan noin 4,9 miljardia euroa. Lisäksi myönnetyllä yrityksen kehittämisavustuksella on myötävaikutettu 700 uuden yrityksen syntymiseen. Myönnetystä yrityksen kehittämisavustuksesta noin 98 prosenttia kohdistui alle 250 henkilöä työllistävälle pienille ja keskisuurille yrityksille. Pääosa eli noin 43 prosenttia myönnetystä avustuksesta kohdistui pienille alle 50 henkilöä työllistävälle yrityksille. Toimialoittain tarkasteltuna rahoitetuista hankkeista noin 44 prosenttia oli palvelualan yritysten, lähinnä liike-elämälle palveluja tarjoavien yritysten hankkeita. Alueittain tarkasteltuna yritystukilain mukaisista avustuksista noin 65 prosenttia kohdentui Itä- ja Pohjois-Suomeen.

Vuosi 2020 on ollut poikkeuksellinen yritysten kehittämishankkeisiin myönnettyjen avustusten osalta. Alkuvuoden 2020 aikana levinneen covid-19 -pandemian aiheuttaman taloudellisen häiriötilanteen vaikutusten lieventämiseksi muutettiin 3.4.2020 voimaantulleella valtioneuvoston asetuksella (178/2020) valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annettua valtioneuvoston asetusta (716/2014) siten, että yrityksille voitiin myöntää kehittämisavustusta myös

markkina- ja tuotantohäiriötilanteessa. Avustusten hakuaika päättyi 8.6.2020. Avustushakemuksia jätettiin noin 33 000 kappaletta ja avustusta oli 8.6.2020 mennessä myönnetty yhteensä noin 155 miljoonaa euroa. Hakuajan loppuun mennessä jätettyjen hakemusten käsittely ja avustusten maksatus jatkunee vielä useita kuukausia.

Sekä rakennerahastovaroista että kansallisista varoista rahoitettavia avustuksia koskeva päätöksenteko on keskitetty rakennerahastoasioista vastaaville Pohjois-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Keski-Suomen ja Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Tehtävien keskittämisellä pyrittiin turvaamaan toiminnan tehokkuus resurssien niukentuessa. Myös sähköistä asiointia sekä hakemusten sähköistä käsittelyä on kehitetty viime vuosina. Näiden toimenpiteiden arvioidaan edistäneen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (jäljempänä myös ”ELY-keskus”) kustannustehokkuutta muun muassa siten, että esimerkiksi kaikki avustushakemukset, maksatushakemukset, lisätietopyynnöt ja hakemuksen palauttaminen täydennettäväksi on sähköistetty. ELY-keskusten asiantuntijat myös allekirjoittavat kaikki asiakirjat sähköisesti ja ne myös toimitetaan avustuksen saajille sähköisesti.

Toimintojen keskittäminen neljään ELY-keskukseen on mahdollistanut henkilöresurssien joustavamman käytön. Lisäksi voidaan arvioida, että päätöksenteon keskittäminen on parantanut myös asiakkaiden tasapuolista kohtelua esimerkiksi siten, että kullakin alueella on laadittu yhteinen rahoitusstrategia yritysrahoitushakemusten käsittelyn ja päätöksenteon tueksi.

2.2 Yrityksen kehittämisavustuksen arviointi

Työ- ja elinkeinoministeriö on teettänyt yrityksen kehittämisavustusta koskevan arvioinnin, jonka tarkoituksena oli arvioida avustuksen toimivuutta ja tehokkuutta sekä tarkastella missä määrin avustukselle lainsäädännössä asetetut tavoitteet on saavutettu ja miten ns. hyvälle tuelle asetetut kriteerit ovat täyttyneet. Lisäksi arvioinnissa tuli selvittää mitä mahdollisia kehittämistarpeita yrityksen kehittämisavustukseen kohdistuu. Owl Group Oy:n tekemä arviointi on julkaistu kesäkuussa 2020.

Arvioinnin aineisto muodostui yritysten kehittämisavustushakemuksia ja -päätöksiä koskevista tiedoista, kolmesta avustuksen hakijoille, ELY-keskusten asiantuntijoille ja sidosryhmille tehdystä kyselystä, haastatteluista, aikaisemmista yritysten kehittämisavustusta koskeneista tutkimuksista ja selvityksistä sekä työpajasta, jossa käsiteltiin arvioinnin alustavia tuloksia. Kappalemääräisesti aineisto käsitti 5 542 yrityksen kehittämisavustusta hakenutta yritystä vuosina 2014–2019, jotka yhdistettiin kaupparekisteriaineistoon, 698 kyselyyn vastannutta yritystä ja 56 kyselyn sidosryhmä-/asiantuntijavastausta. Lisäksi arvioinnissa tehtiin 14 keskeistä sidosryhmähaastattelua.

Arvioinnin perusteella yrityksen kehittämisavustuksen myöntämis- ja maksamisprosessit toimivat pääsääntöisesti hyvin. Valtaosa yrityksistä kokee hakuprosessin sujuvaksi ja yritykset ovat pääosin erittäin tyytyväisiä ELY-keskusten tarjoamaan tukeen sen osalta. Arvioinnin keskeisen huomion mukaan myönnettävän kehittämisavustuksen pieni koko heikentää avustuksen tehokkuutta ja rajoittaa sen potentiaalista vaikuttavuutta.

Arvioinnissa tehtiin seuraavat huomiot kehittämisavustuksen käsittelyprosessin toimivuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta ja annettiin seuraavat kehittämissuosituksat.

Kehittämisyavustuksen ja sen käsittelyprosessin toimivuus ja tehokkuus

Yrityksen kehittämisyavustuksen painotukset vaihtelevat alueellisesti ja kehittämisyavustuksella rahoitetaan hyvin erityyppisiä hankkeita ja yrityksiä eri alueilla. Avustuksella rahoitetaan niin kone- ja laiteinvestointeja kuin esimerkiksi messumatkoja ja markkinatutkimuksia. Itä- ja Pohjois-Suomessa rahoitetaan enemmän teollisuusyritysten investointihankkeita, kun taas Etelä- ja Länsi-Suomessa painottuu asiantuntijayritysten kehittämishankkeet. ELY-keskuksilla on suuri harkintavalta rahoituksen ohjaamisessa omien painopisteidensä ja prioriteettiensa mukaisesti.

Valtaosa yrityksistä kokee hakuprosessin selkeäksi ja helpoksi; sähköisen asiointiprosessin koetaan helpottaneen hakemusten käsittelyä ELY-keskuksissa. Hakemukseen koetaan kuitenkin liittyvän jossain määrin tarpeetonta hallinnollista taakkaa. Hakemuksessa kysytään paljon sellaisia tietoja, joilla ei koeta olevan riittävää yhteyttä hankkeen rahoituspäätöksen kanssa. Tällaisia tietoja ovat ennen muuta EU:n rakennerahasto-ohjelman vaatimat ns. horisontaalisia periaatteita koskevat kysymykset.

Yritykset ovat pääsääntöisesti erittäin tyytyväisiä ELY-keskusten tarjoamaan tukeen hakuprosessin aikana, mutta avustuskriteerien läpinäkyvyyttä toivotaan paremmaksi. Vaikka yhteistyöhön oltiin yrityksissä pääsääntöisesti tyytyväisiä, nähtiin yhteistyön kehittäminen myös yhdeksi tärkeimmäksi kehityskohteeksi hakemusprosessiin liittyen.

Maksatusprosessiin liittyy hallinnollista taakkaa sekä yritysten että käsittelijöiden näkökulmasta. Maksatuksen käytännöt eivät ole riittävän selkeitä yrityksille, minkä sekä yritykset että käsittelijät kokevat ongelmaksi. Maksatukseen toivotaan nykyistä selkeämpiä ohjeita yrityksille.

Yrityksen kehittämisyavustuksella on jossain määrin päällekkäisyyttä suhteessa Business Finlandin ja Maaseuturahaston yritystukiin. Kehittämisyavustusta saaneet yritykset hyödyntävät usein myös muita julkisia yritystukia: noin puolet hankkeista toteuttaneista yrityksistä on saanut myös muuta julkista rahoitusta. Yrityksen kehittämisyavustusta pidetään ELY-keskuksissa merkittävänä erityisesti alueiden ja aluekehittämisen näkökulmasta.

Tavoitteiden saavuttaminen ja hyvälle tuelle asetettujen kriteerien täyttyminen

Noin puolet hankkeista ei olisi toteutunut lainkaan ilman avustusta. Käytännössä tämä merkitsee, että noin puolessa rahoitetuista hankkeista vaikutukset olisivat jääneet kokonaan toteutumatta ilman avustusta. Niistä hankkeista, jotka olisivat tulleet toteutetuksi ilman avustusta, valtaosa on toteutettu laajempina (68 %) ja/tai korkeatasoisempina (60 %). Pienimmissä alle 10 henkilön yrityksissä avustus on ollut siinä mielessä tehokkaampi ja vaikuttavampi, että niissä noin 60 prosenttia hankkeista olisi jäänyt kokonaan toteutumatta ilman avustusta.

Avustusten pieni koko heikentää avustuksen tehokkuutta ja rajoittaa niiden potentiaalista vaikuttavuutta. Avustuksen määrä jää yli 20 prosentissa hankkeista alle 20 000 euroon ja avustukset ovat usein hyvin pieniä myös suhteessa yrityksen liikevaihtoon. Avustusten suuruudella on keskeinen vaikutus siihen millaisia ja kuinka laajoja vaikutuksia avustuksella voidaan saavuttaa. Lisäksi pienissä avustuspäätöksissä hankkeen hallinnolliset kustannukset pahimmillaan ylittävät varsinaisen avustuksen suuruuden.

Vaikutuksia kasvuun ja kannattavuuteen ei ole voitu tilastollisesti osoittaa, mutta avustusta saaneisiin yrityksiin on palkattu enemmän henkilöstöä kuin verrokkirytyksiin. Yli 60 prosenttia

yrittäjistä arvioi itse tuen vaikuttaneen yritystoiminnan laajentumiseen ja kasvuun ja lähes puolet yrityksistä arvioi kehittämisavustuksen vaikuttaneen myös kansainvälistymiseen. Vaikutuksia kasvuun ja kannattavuuteen ei ole kuitenkaan voitu tilastollisesti osoittaa. Sen sijaan hankkeilla on aikaisempien tutkimusten mukaan ollut työllisyyttä tukeva vaikutus. Syntyneet työpaikat ovat luonteeltaan yleensä vakituisia ja kokoaikaisia.

Kehittämisavustus koetaan alueellisesti tärkeäksi rahoitusinstrumentiksi, joka osaltaan mahdollistaa muun rahoituksen saamisen yrityksille. Kehittämisavustuksella on suuri alueellinen merkitys erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa, joissa tukimäärät ovat myös suurimpia. Esimerkiksi osassa investointihankkeita kehittämisavustus on mahdollistanut hankkeen muun rahoituksen toteutumisen, joka erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa on voinut olla yrityksille hankalaa.

Kehittämissuosituks

Yrityksen kehittämisavustuksen myöntökriteerien selkeyttäminen ja yhdenmukaistaminen. Yritykset ovat pääsääntöisesti erittäin tyytyväisiä ELY-keskusten tarjoamaan tukeen hakuprosessin aikana. Avustuskriteerien läpinäkyvyyttä toivottiin kuitenkin nykyistä paremmaksi. Myös käsittelijät nostivat esiin selkeiden myöntökriteerien merkityksen, jotta hakemusprosessi olisi mahdollisimman sujuva. Avustusten painopisteet ja siten jossain määrin myös kriteerit avustettaville hankkeille vaihtelevat alueittain. Osin tämä on seurausta käytettävissä olevien määrärahojen suuresta erosta eri alueilla, mutta myös alueiden erilaisista painotuksista. Yritysten tasa-
puolisen kohtelun näkökulmasta kriteerien yhdenmukaistaminen on tärkeää. Tämän ei kuitenkaan tarvitse merkitä sitä, ettei tuessa voitaisi huomioida alueiden erilaista yritysrakennetta ja kehitystarpeita.

Rahoituspäätöksen ja sen ehtojen selkeyttäminen. Maksatusprosessiin liittyy hallinnollista taakkaa sekä yritysten että käsittelijöiden näkökulmasta. Maksatuksessa hyväksyttävät menot ja käytännöt eivät ole riittävän selkeitä asiakkaille. Maksatukseen tarvitaan nykyistä selkeämpiä ohjeita ja rahoituspäätöksen ja sen ehtojen tulisi olla mahdollisimman selkeitä ja yksiselitteisiä hakijalle.

Avustusten absoluuttisen ja suhteellisen minimikoon nostaminen. Avustusten pieni koko heikentää niiden tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Pienimmät avustukset ovat olleet muutamia tuhansia euroja. Lisäksi avustukset ovat usein hyvin pieniä myös suhteessa yrityksen liikevaihtoon. Yritysten kehittämisavustukselle tulisi luoda kansalliset ohjeet avustusten tarkoituksenmukaisesta minimikoosta sekä absoluuttisesti että suhteellisesti. Alle 10 000 euron avustuksia ei voida niiden hallinnollisten kustannusten vuoksi pitää missään tilanteessa tarkoituksenmukaisena.

Mikäli kehittämisavustuksella rahoitetaan myös jatkossa pieniä hankkeita, tulisi hakemusprosesseja kehittää erilaisiksi hankekoon ja -tyypin mukaan. Hakemusprosesseja tulisi eriyttää hankkeiden koon ja tyypin mukaisesti. Nykyisin prosessit ovat periaatteessa samanlaisia miljoonien eurojen investoinneille kuin muutamien tuhansien kehityshankkeille. Pienille hankkeille hakuprosessi on nyky muodossaan tarpeettoman raskas.

Rahoitusta tulisi pyrkiä ohjaamaan nykyistä selkeämmin pienempien ja kasvavien yritysten riskipitoisiin hankkeisiin. Noin puolet rahoitusta saaneista yrityksistä on pitkään toimineita ja usein hyvin stabiilia liiketoimintaa harjoittavia yrityksiä. Osa rahoitetuista hankkeista on myös luonteeltaan yrityksen normaalia kehittämistä, toisin sanoen sellaisia kehitystoimia tai investointeja, jotka yrityksen olisi välttämätön tehdä kilpailukykyensä ja asemansa säilyttääkseen joka tapauksessa. Rahoituksen vaikuttavuuden parantamiseksi ja sen varmistamiseksi, että ns. hyvän tuen

kriteerit täyttyvät, rahoitusta olisi ohjattava enemmän pienempien ja kehittyvien yritysten riskipitoisiin hankkeisiin.

Työnjakoa eri rahoitusmuotojen välillä tulisi edelleen selkiyttää kansallisella tasolla, vaikka ne eivät ole suoraan päällekkäisiä. Asiakkaat ovat osin samoja esimerkiksi yrityksen kehittämisavustuksessa, Business Finlandissa, Finnverassa ja maaseuturahoituksessa. Haastatellut asiantuntijat kaipaavat myös selkeämpiä kansallisia kriteerejä rahoitukselle. Toisaalta hyvin yksityiskohtaisten rahoituskriteerien riskinä pidettiin sitä, että voi syntyä väliinputoajia.

Johtopäätökset arvioinnista

Arvioinnin perusteella voidaan todeta kehittämisavustuksilla olevan vaikutusta sekä yritysten halukkuuteen että mahdollisuuksiin toteuttaa kehittämissankkeita. Kehittämisavustuksen on myös todettu lisäävän hankkeiden toteuttamista, kasvattavan hankkeen kokoa ja nostavan hankkeen tasoa. Kehittämisavustuksilla tuetuilla hankkeilla on myös edistetty työllisyyttä.

Arvioinnin perusteella tehdyt havainnot ja kehittämissuosituksia on huomioitu tämän esityksen valmistelussa. Erityisesti on kiinnitetty huomiota myönnettävien avustusten vaikuttavuutta parantaviin huomioihin, kuten esimerkiksi tarpeeseen määrittää kehittämisavustuksen vähimmäismäärä. Suurin osa kehittämissuosituksista on kuitenkin toteutettavissa lainsäädäntöä kevyemmin menettelyin, kuten esimerkiksi sekä avustusten saajille että niiden myöntäjille annettavia ohjeistuksia selkeyttämällä ja toimivaltaisten viranomaisten linjauksia yhtenäistämällä.

2.3 Rakennerahasto-ohjelman 2014-2020 arviointi

Rakennerahasto-ohjelman 2014-2020 arviointi, joka valmistui kesäkuussa 2019, käsitti myös Euroopan aluekehitysrahastosta (jäljempänä myös ”EAKR”) rahoitettujen yrityksen kehittämisavustusta saaneiden yritysten hankkeiden vaikuttavuuden arvioinnin. Arvioinnin toteutti MDI Public Oy:n johtama konsortio.

Arvioinnin mukaan rakennerahasto-ohjelmasta rahoitettujen ja yrityksen kehittämisavustusta saaneiden yritysten kohdalla kasvua on mahdollistettu tavoitteisiin nähden hyvin; tosin osa vaikutuksista tulee näkyviin vasta pidemmän ajan kuluessa. Liikevaihto tai henkilöstö on kehittynyt merkittävästi positiiviseen suuntaan yli puolella ohjelman tavoitteena olleesta yritysmäärästä (vuoden 2018 tietojen mukaan). Keskeistä on kuitenkin se, että EAKR-rahoitus on parantanut pienten ja keskisuurten yritysten (jäljempänä myös ”pk-yritys”) kasvun edellytyksiä pitkällä tähtäimellä. Rahoituksella on vaikutettu onnistuneesti myös pk-yritysten kansainvälistymiseen. Rahoitus on parantanut kansainvälistymisvalmiuksia ja edesauttanut muun muassa kansainvälisten yhteistyöverkostojen rakentumista. Sen sijaan vaikutukset elinkeinorakenteen monipuolistamiseen ja uusien yritysten syntymiseen ovat olleet vaatimattomat. Yhä useamman yrityksen liiketoiminnassa myös vähähiilisyttä edistävät teemat ovat jatkuvasti tärkeämmässä roolissa. Rahoitus on parantanut yritysten kehittämistyön laatua, nopeuttanut sitä ja aikaistanut sitä suhteessa alkuperäisiin suunnitelmiin, mikä vaikuttaa osaltaan pk-yritysten kilpailukykyyn.

3 Tavoitteet

Esitys liittyy kiinteästi valmisteilla olevaan hallituksen esitykseen laiksi alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta, jonka tavoitteena on muun mu-

assa edistää alueiden kestävästä kasvusta ja kilpailukykyä, vahvistaa kasvua tukevaa elinkeinorakennetta sekä vähentää alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja. Valtion, maakuntien sekä eri hallinnonalojen välisellä yhteistyöllä muodostetaan yhtenäinen näkemys aluekehittämisestä sekä luodaan järjestelmä, joka pystyy nykyistä selkeämmin ja yksinkertaisemmin vastaamaan yritysten palvelutarpeisiin.

Kansallisen aluepolitiikan ohella ehdotetun lain kannalta on tärkeää ottaa huomioon Manner-Suomen EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tavoitteet, koska ehdotetun lain mukaisten avustusten olisi tarkoitus olla Euroopan aluekehitysrahaston kautta tulevan rahoituksen merkittävä julkisen vastinrahoituksen muoto. Valmistelussa olevan ohjelmaluonnoksen mukaan ohjelmassa tavoiteltaisiin pk-yritysten uudistumista, kestävästä kasvusta, kansainvälistymistä ja kilpailukykyyn parantamista. Ohjelman tavoitteina olisivat myös vähähiilisen ja hiilineutraalin talouden sekä digitalisaation edistäminen. Nämä tavoitteet huomioitaisiin myös ehdotetun lain mukaisia avustuksia myönnettäessä.

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa rahoituspalveluiden tarjoaminen yrityksille niiden elinkaaren eri vaiheissa. Yrityksille tarjottavilla rahoituspalveluilla tuettaisiin kasvun edellytyksenä olevaa yritystoiminnan uudistumista ja liiketoimintaosaamisen kehittämistä esimerkiksi myynnin ja markkinoinnin, johtamisen, talouden, tuotannon, tuotekehityksen sekä työelämän laadun teemoissa. Lisäksi rahoituspalveluilla tuettaisiin pk-yritysten kansainvälistymiseen liittyviä toimenpiteitä. Rahoitus sisältäisi myös asiantuntija- ja koulutuspalvelujen ostoa. Lisäksi tavoitteena on rahoituksen avulla käynnistää ja jouduttaa yritysten kehittämis- ja investointihankkeita, jotka muuten jäisivät toteutumatta tai toteutuisivat merkitykseltään vähäisempinä.

Lisäksi ehdotetun lain tavoitteena on tehostaa julkisen vallan toimenpiteitä tarjoamalla rahoituspalveluja pienten ja keski suurten yritysten toiminnan edistämisessä. Tavoitteena on myös parantaa yritysten pitkän aikavälin kilpailukykyä kehittämällä osaamista, kannustamalla yrityksiä innovaatiotoimintaan ja kasvuun, edistämällä yritysten kansainvälistymistä sekä kehittämällä yritysten toimintaympäristöä. Tavoitteena on, että rahoituspalveluja suunnataan hankkeisiin, jotka mahdollisimman hyvin kohdistuvat yrityksen merkittävään kehittämiseen ja toiminnan uudistamiseen.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Yrityksen kehittämisavustus liiketoiminnan kehittämiseen, innovaatiotoimintaan, kasvuun ja kansainvälistymiseen liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin vastaisi sisällöltään pääosin nykyistä yrityksen kehittämisavustus -tukimuotoa. Avustuksen kohdentamiseen vaikuttaa merkittävästi kuitenkin valmisteilla olevan Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman 2021-2027 tavoitteet.

Avustusten suuntaamisessa on tarkoitus jatkossakin painottaa voimakkaasti pienten ja keski suurten yritysten hankkeita. Voimassa olevan lain mukaan yrityksen kehittämisavustusta voidaan I ja II tukialueilla myöntää myös suurten yritysten investointeihin, eli lähinnä koneiden ja laitteiden hankintaan sekä rakentamiseen. Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asuttujen alueiden erityistarpeita varten on perusteltua edelleen säilyttää tämä mahdollisuus myöntää avustusta näillä alueilla myös suurten yritysten investointeihin. Suurten yritysten tukeminen olisi poikkeuksellista muun muassa siksi, että avustuksen myöntämisessä olisi otettava huomioon komis-

sion asetus 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti 17.6.2014 (ryhmäpoikkeusasetus), jonka mukaan suurelle yritykselle tukea voidaan myöntää vain uuteen taloudelliseen toimintaan, joka ei saa olla samaa tai samankaltaista toimintaa kuin kyseisessä toimipaikassa aikaisemmin harjoitettu toiminta.

Yrityksen kehittämisavustusta voitaisiin jatkossakin myöntää vain yritykselle, jolla arvioidaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Kehittämisen- ja investointihankkeisiin kohdistuvaa rahoitusta suunnattaisiin merkittäviin yritystoimintaa uudistaviin ja kehittäviin yritysten hankkeisiin.

Esitys sisältää muutosehdotuksen koskien toimialoja, joille kehittämisavustusta voidaan myöntää. Voimassa olevan yritystukilain mukaan kehittämisavustusta ei voida myöntää kalatalouteen, maatalouteen eikä metsätalouteen. Avustusta ei voida myöntää myöskään maataloustuotteiden jalostukseen ja kaupan pitämiseen. Toimialarajausta ehdotetaan muutettavaksi kalatalouden osalta siten, että ainoastaan kalatalouden alkutuotanto rajattaisiin pois kehittämisavustuksen piiristä, kun aiempi raja on koskenut koko kalatalousalaa.

Ehdotetussa laissa yhteisöjen voittoa tavoittelemattomaan kehittämistoimintaan tarkoitettun toimintaympäristön kehittämisavustuksen sisältö vastaisi pääosin nykyistä tukimuotoa. ELY-keskusten myöntämän toimintaympäristön kehittämisavustuksen tarkoituksena on tukea kasvua ja elinkeinorakenteen monipuolistamista, innovaatioiden kehittämisen edellytysten luomista sekä muita toimintaympäristöä ja kehittymisedellytyksiä parantavia hankkeita. Lisäksi lakiehdotuksessa on haluttu korostaa yritysten välisen yhteistyön merkityksen lisäksi yritysten ja korkeakoulujen sekä tutkimuslaitosten yhteistyön ja soveltavan tutkimuksen edistämisen merkitystä.

Toimintaympäristön kehittämisavustuksella rahoitettavaan kehittämishankkeeseen voisi sisältyä myös sellaisia investointeja, jotka ovat välttämättömiä kehittämishankkeen toteuttamiseksi. Lisäksi avustusta olisi edelleen mahdollista myöntää kansallisista varoista myös pääomasijoitustoimintaan nykyisen käytännön mukaisesti eli siten, että avustus myönnettäisiin pääomasijoitushankkeen välittäjäorganisaatiolle sijoituksen tekemiseksi pääomasijoitusrahastoon.

Avustuksen palauttamista, takaisinperintää ja maksatuksen lopettamista koskeviin säännöksiin ei esitetä merkittäväksi katsottavia muutoksia nykyisen lain sisältöön verrattuna. Pienemmistä enintään 250 euron takaisinperinnöistä on tarkoituksenmukaista luopua, koska niiden hallinnointi aiheuttaa suhteettoman paljon kustannuksia, verrattuna niillä saataviin tuloihin.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset koskien avustusten käsittelyssä käytettävää tietojärjestelmää. Tietojärjestelmästä ei säädetä voimassa olevassa laissa.

Lisäksi ehdotetaan, että laissa säädettäisiin kehittämisavustuksen myöntämisestä poikkeuksellisissa oloissa. Vuoden 2020 aikana Suomessa ja maailmalla levinnyt covid-19-pandemia on aiheuttanut äkillisen ja ennalta-arvaamattoman laajan häiriötilan yhteiskuntaan ja pandemian vuoksi tehdyt rajoitustoimet ovat vaikuttaneet merkittävästi myös yrityksiin ja niiden toimintaan, kasvu- ja kehittämismahdollisuuksiin. Äkillisesti muuttuneessa toimintaympäristössä yritykset ovat tarvinneet tukea toimintaedellytystensä turvaamiseksi ja toimintansa uudelleen suunnaukseksi. Tuen tarve ja yritysten suorittamat kehittämistoimet ovat kuitenkin poikenneet luonteeltaan normaalioloissa tehtävistä kehittämistoimenpiteistä, minkä vuoksi yritykset ovat tarvinneet perusmuotoisesta yrityksen kehittämisavustuksesta poikkeavaa tukea. Vastaavanlaisiin tilanteisiin voitaisiin tulevaisuudessa varautua siten, että yrityksille säädettäisiin mahdollisuus saada poikkeuksellisissa oloissa kehittämisavustusta toiminnan tukemiseksi, sopeuttamiseksi ja maksuvalmiuden turvaamiseksi.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin asetuksenantovaltuuksista, joiden perusteella valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä avustuksen myöntämisestä ja käyttökohteista, avustuksen saajista, myöntämisen edellytyksistä ja sovellettavista valtioneuvoston asetuksella hyväksyttävistä kustannuksista ja kustannusmalleista. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä avustuksen määrästä, avustuksen hakemisesta ja hankkeen aloittamisesta, avustuspäätöksestä ja sen sisällöstä, muutoshakemuksesta ja muutospäätöksestä sekä kehittämisavustuksen myöntämisestä poikkeuksellisissa olosuhteissa.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset yritysten ja yhteisöjen toimintaan

Ehdotetun lain mukaisten tukimuotojen kriteerit ja tukiehdot vaikuttavat siihen, minkälaisille yrityksille ja yhteisöille rahoitusta myönnetään ja minkä tyyppistä toimintaa rahoituksen vaikutuksesta syntyy. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakauden 2021-2027 tavoitteet vaikuttavat Euroopan aluekehitysrahaston varoista rahoitettavien lakiehdotuksen mukaisten avustusten kohdentumiseen. Ohjelmakautta 2021-2027 koskevien asetusesitysten mukaan Euroopan aluekehitysrahoituksella tuetaan erityisesti pk-yritysten kasvua ja kilpailukykyä, tutkimus- ja innovointivalmiuksia ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönottoa, hiilineutraalisuuden edistämistä, energia- ja materiaalitehokkuutta, digitalisaation hyödyntämistä sekä liiketoimintaosaamisen kehittämistä älykkääseen erikoistumiseen, teollisuuden muutosprosessiin ja yrittäjyyteen liittyen.

Ehdotetun lain vaikutukset kohdistuisivat pääosin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, joille suurin osa ehdotetun lain mukaisista avustuksista kohdistuisi. Lisäksi lakiehdotuksella vaikutettaisiin muiden yhteisöjen mahdollisuuksiin toteuttaa kehittämiseen liittyviä hankkeita. Esityksessä tarkoitetuilla avustuksilla edistettäisiin ehdotetun lain mukaisia tavoitteita koskien kestäväää talouskasvua, työllisyyttä, alueiden kehittämistä ja yritysten toimintaedellytysten edistämistä. Ehdotetun lain mukaisilla avustuksilla olisi vaikutusta yritysten toteuttamien kehittämistoimien sisältöön, koska kehittämistoimien toteutuksella vastattaisiin ohjelmakaudelle 2021-2027 asetettuihin tavoitteisiin.

Ehdotetun lain 2 luvun mukaisella yrityksille myönnettävällä kehittämisavustuksella edistettäisiin erityisesti yritysten liiketoiminnan kehittämistä, innovaatiotoimintaa, kasvua ja kansainvälistymistä. Tarkoitus olisi suunnata avustusta erityisesti pk-yrityksille, joilla arvioidaan olevan hyvät kasvuedellytykset. Ehdotetun lain mukaisella yrityksen kehittämisavustuksella toteutettaisiin yleistä yrityspolitiikkaa sekä alueellista elinkeinopolitiikkaa.

Ehdotetun lain 3 luvun mukaisella voittoa tavoittelemattomille yksityisille ja julkisille yhteisöille sekä säätiöille myönnettävällä toimintaympäristön kehittämisavustuksella edistettäisiin innovaatiotoimintaa, pienten ja keskisuurten yritysten käynnistämistä, kasvua tai kehittämistä. Toimintaympäristön kehittämisavustusta myöntämällä ei vaikutettaisi suoranaisesti yritysten toimintaan, mutta avustuksella on välillisesti vaikutuksia yritystoiminnan kehittämisen edellytyksiin. Toimilla voidaan välillisesti vaikuttaa positiivisesti yritysten investointeihin ja tutkimus- ja kehittämistoimintaan sekä innovaatioihin ja samalla vahvistaa yritysten edellytyksiä kansainvälistymiseen. Ehdotuksen sisältämissä toimintaympäristön kehittämisavustuksen hankkeissa voi olla mukana myös yrityksiä. Toimintaympäristön kehittämisavustus ei voi kuitenkaan kohdistua yritysten kustannuksiin, vaan yritysten on mahdollista hakea omien kehittämishankkeiden rahoittamiseen yrityksen kehittämisavustusta.

4.2.2 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetun lain ei arvioida lisäävän valtion menoja verrattuna voimassa olevan lain aiheuttamiin menoihin. Ehdotetun lain mukaisiin avustuksiin käytettävät Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman kautta kanavoituva Euroopan aluekehitysrahaston rahoitus ja sitä vastaava kansallinen rahoitus määräytyvät EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tavoitteiden ja painopisteiden mukaisesti.

Esityksen mukaisia avustuksia rahoitettaisiin Euroopan aluekehitysrahastosta saatavilla varoilla ja valtion talousarvion määrärahoista. Pääosin rahoitus ehdotetun lain mukaisiin avustuksiin tulee ohjelmakauden 2021-2027 varoista. Viime vuosina myönnettyjen avustusten vuosittainen määrä on vaihdellut 85 ja 120 miljoonan euron välillä. Suomen saamasta Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman rahoituksen määrästä kaudelle 2021-2027 arvioidaan saatavan päätös vuoden 2020 loppuun mennessä.

4.2.3 Ympäristövaikutukset

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakaudella 2021-2027 Euroopan aluekehitysrahoituksella on tarkoitus tukea erityisesti muun muassa hiilineutraalisuuden edistämistä sekä energia- ja materiaalitehokkuutta. Hiilineutraalisuuden edistäminen on myös yksi pääministeri Marinin hallituksen ohjelman tavoitteista. Esitetyn lain osalta tämä tarkoittaa sitä, että alue- ja rakennepolitiikan ohjelman toimeenpanossa tulee huomioida edellä mainitut tavoitteet hiilineutraalisuudesta sekä energia- ja materiaalitehokkuudesta.

Ehdotetussa laissa ei ole säännöksiä siitä, miten ympäristöön liittyvät näkökohdat otetaan huomioon yritysten kehittämishankkeissa. Tarkoitus on menetellä, kuten voimassa olevan lain aikana eli kiinnittää huomiota tuettavaksi esitettyjen hankkeiden ympäristövaikutuksiin alemmanasteisessa sääntelyssä ja hallinnon sisäisissä ohjeissa siten, että hankkeen myönteiset ympäristövaikutukset katsottaisiin avustuksen myöntämistä puoltaviksi seikoiksi

5 Lausuntopalaute

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 Luku Yleiset säännökset

1 §. **Soveltamisala.** Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Lakia sovellettaisiin myönnettäessä valtionavustusta yritystoiminnan kehittämiseen. Lain perusteella myönnettäviä avustuksia olisivat yrityksen kehittämisavustus ja toimintaympäristön kehittämisavustus.

Pykälän 2 momentin mukaan lakia sovellettaisiin myönnettäessä 1 momentin mukaista yrityksen kehittämisavustusta sekä toimintaympäristön kehittämisavustusta muualla Suomessa kuin Ahvenanmaan maakunnan alueella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, miltä osin avustuksia myönnettäessä sovellettaisiin alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annettua lakia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin lain soveltamisalasta suhteessa valtionavustuslakiin (688/2001). Yritystoiminnan kehittämiseksi myönnettävien avustusten erityispiirteiden johdosta on tarpeen säätää tässä laissa tarkoitetuista avustuksista eräiltä osin valtionavustuslaista poikkeavasti. Tämä koskee erityisesti avustusten käyttöä, valvontaa, tarkastusoikeutta, tietojen saantia ja luovuttamista, asiakirjojen säilyttämistä, avustuksen palauttamista ja takaisinperintää. Lisäksi 4 momentissa olisi viittaus taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annettuun lakiin (429/2016), jota sovellettaisiin tämän lain mukaisten avustusten myöntämisessä, jollei tässä laissa muuta säädetä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että avustuksia myönnettäessä on otettava huomioon kansallisen aluepolitiikan ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman 2021-2027 tavoitteet. Koska ehdotetun lain mukaisten avustusten olisi tarkoitus olla Euroopan aluekehitysrahaston kautta tulevan rahoituksen merkittävä julkisen vastinrahoituksen muoto, on lain soveltamisen kannalta tärkeää, että avustusten myöntämisessä otettaisiin huomioon sekä kansallisen aluepolitiikan että Suomen alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tavoitteet. Näitä tavoitteita ovat muun muassa alueiden kestävä kasvun ja kilpailukyvyyn edistäminen, kasvua tukevan elinkeinorakenteen vahvistaminen ja alueiden välisten kehityserojen vähentäminen.

2 §. **Määritelmät.** Pykälään ehdotetaan otettavaksi lain kannalta keskeisiä käsitteitä, joita ovat pieni yritys, keskisuuri yritys ja suuri yritys.

Pykälän 1-2 kohtien mukaiset pienen yrityksen ja keskisuuren yrityksen määritelmät perustuisivat Euroopan unionin komission mikroyritysten sekä pienten ja keskisuuren yritysten määritelmästä antaman suosituksen 2003/361/EY mukaisiin määritelmiin. Pykälän 3 kohdan mukaisella suurella yrityksellä tarkoitettaisiin yritystä, joka olisi kokoluokaltaan suurempi kuin pieni yritys ja keskisuuri yritys.

3 §. **Viranomaiset.** Pykälän mukaan lain mukaisia asioita käsittelevät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, joiden toimivaltaisuudesta säädettäisiin erikseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa laissa (897/2009) ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1373/2018). Säännös vastaisi voimassa olevaa lakia.

2 Luku Yrityksen kehittämisavustus

4 §. **Yrityksen kehittämisavustus.** Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yrityksen kehittämisavustuksen käyttötarkoituksista. Yrityksen kehittämisavustusta voitaisiin myöntää yrityksen liiketoiminnan kehittämiseen, innovaatiotoimintaan, kasvuun tai kansainvälistymiseen liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin. Avustusta voitaisiin myöntää aineellisiin ja aineettomiin investointeihin sekä kehittämistoimenpiteisiin. Aineellisella investoinnilla tarkoitetaan maa-alueiden, rakennusten, koneiden, laitteiden ja kaluston hankintaa sekä koneiden ja laitteiden pitkäaikaista vuokraamista. Aineettomalla investoinnilla tarkoitetaan tekniikan siirtoon liittyvien patenttioikeuksien, käyttöluoppien, taitotiedon ja patentoimattoman teknisen tietämyksen hankintaa. Kehittämistoimenpiteellä tarkoitetaan liiketoimintaosaamisen, kansainvälistymisen, tuotteiden, palvelujen ja tuotantomenetelmien kehittämistä, hankkeiden valmistelua sekä muuta niihin rinnastettavaa yritystoiminnan merkittävää kehittämistä.

Yrityksen kehittämisavustusta myöntämällä pyritään edistämään kestävä taloudellista kasvua, työllisyyttä sekä muita elinkeinopoliittisia tavoitteita. Muita elinkeinopoliittisia tavoitteita ovat

esimerkiksi elinkeinorakenteen monipuolistaminen, alueiden tasapainoisen kehittymisen vahvistaminen, tuottavuuden kohentaminen sekä liiketoiminnan osaamisen kehittäminen ja liiketoiminnan uudistaminen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen myöntämisestä ja käyttökohteista.

5 §. Yrityksen kehittämisavustuksen saajat. Pykälässä säädettäisiin siitä, kenelle yrityksen kehittämisavustusta voidaan myöntää. Pykälän 1 momentin mukaan avustusta voitaisiin myöntää pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yritys). Pykälän 1 momentin mukainen peruslähtökohta, jonka mukaan avustusta myönnetään pääsääntöisesti pk-yrityksille vastaa muun muassa voimassa olevaa valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annettua lakia. Koska avustusta voitaisiin myöntää vain yrityksille, tukijärjestelmän ulkopuolelle jäisivät muun muassa luonnolliset henkilöt, jotka vasta suunnittelevat yritystoiminnan aloittamista. Sen sijaan avustusta voitaisiin myöntää luonnolliselle henkilölle, joka toimii yksityisenä elinkeinonharjoittajana.

Lisäksi 1 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta, jonka mukaan avustusta on mahdollista myöntää myös suuren yrityksen investointiin. Momentin mukaisesti alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (/2020) mukaisella I ja II -tukialueella voitaisiin suurelle yritykselle myöntää avustusta investointeihin, eli lähinnä koneiden ja laitteiden hankintaan sekä rakentamiseen. Suurten yritysten tukemisen tarkemmista ehdoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Vaikka avustuksen myöntämisen painopiste on pk-yrityksissä, I ja II tukialueen erityistarpeita varten on perusteltua edelleen säilyttää mahdollisuus myöntää avustusta näillä alueilla myös suurten yritysten investointeihin.

Momentin mukaisella pk-yrityksellä tarkoitetaan yritystä, joka täyttää komission suosituksen 2003/361/EY mukaisen pk-yrityksen määritelmän. Komission suosituksen 2003/361/EY mukaan pk-yrityksellä tarkoitetaan yritystä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa ja joka täyttää yrityksen riippumattomuutta kuvaavat ja muut määritelmään sisältyvät pk-yrityksen tunnusmerkit. Pienellä yrityksellä tarkoitetaan yritystä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 50 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 10 miljoonaa euroa sekä joka täyttää yrityksen riippumattomuutta kuvaavat ja muut määritelmään sisältyvät tunnusmerkit. Suurella yrityksellä tarkoitetaan muuta kuin edellä tarkoitettua pk-yritystä.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin ne toimialat, joille yrityksen kehittämisavustusta ei voida myöntää. Kalatalouden alkutuotannon, maatalouden, metsätalouden sekä maataloustuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen osalta rajausta säilyisi nykyisen valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain mukaisena, eli näille toimialoille ei edelleenkään voitaisi myöntää tukea. Toimialojen rahoituksen olisi tarkoitus kuulua maa- ja metsätalousministeriön tukijärjestelmien piiriin. Kalatalouden osalta rajausta ehdotetaan kuitenkin muutettavaksi siten, että ainoastaan kalatalouden alkutuotanto rajattaisiin pois kehittämisavustuksen piiristä. Aiempi rajausta laissa on koskenut koko kalatalousalaa. Kalatalouden alkutuotannolla tarkoitettaisiin veden elollisten luonnonvarojen hyödyntämistä ja vesiviljelyä.

Kalataloutta koskevat tarkennukset perustuvat maa- ja metsätalousministeriön ehdotukseen kalanjalostuksen tukemisesta myös tämän ehdotetun lain perusteella. Ehdotuksen perusteluna on se, että perinteisesti maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvaa kalanjalostusta ei ole voitu määrärahasyistä tukea riittävässä määrin Euroopan meri- ja kalatalousrahaston kautta ja

maaseuturahaston osalta kalanjalostuksen tukeminen on rajattu kokonaan pois. Esityksen perusteluna on myös se, että Euroopan aluekehitysrahaston kautta tukea olisi mahdollista myöntää myös kalanjalostukseen. Kalanjalostuksen tukemisen mahdollistaminen myös yrityksen kehittämisavustuksella helpottaisi osaltaan tilannetta, jossa kalanjalostuksen tukeminen maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tukiohjelmalla ei katsota määrärahasyistä olevan riittävää.

Kalataloutta ja kalanjalostusteollisuutta koskevat omat sektorikohtaiset EU:n valtioneuvoston päätökset. Näitä ovat muun muassa komission tiedonanto kalastus- ja vesiviljelyalan valtioneuvoston päätösten tarkastelemista koskevat suuntaviivat (2015/C 217/01), komission asetus (EU) N:o 1388/2014 tiettyjen kalastus- ja vesiviljelytuotteiden tuottamisen, jalostamisen ja kaupan pitämisen alalla toimiville yrityksille myönnettävien tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (jäljempänä myös ”kalatalouden ryhmäpoikkeusasetus”) sekä komission asetus (EU) N:o 717/2014 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen kalastus- ja vesiviljelyalalla (jäljempänä myös ”asetus kalatalouden vähämerkityksisestä tuesta”). Kalatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen ehdot poikkeavat yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen ehdoista ja kynnysarvoista. Toimialojen yhdenvertaisen kohtelun ja hallinnollisten menettelytapojen yksinkertaistamiseksi on tarkoituksenmukaista soveltaa kalanjalostusteollisuuden tukemiseen vastaavia tuen ehtoja ja kynnysarvoja kuin muille toimialoille sovellettavat yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaiset ehdot.

Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen ehtoja vastaavien avustusten myöntämisen edellytyksenä kalanjalostusteollisuudelle on komission antama hyväksyntä Suomen valtioneuvostolle. Maa- ja metsätalousministeriö tulee tekemään komissiolle kalanjalostusteollisuuden tukijärjestelmää koskevan ilmoituksen.

Maataloudella tarkoitetaan peltoviljelyä, karjataloutta tai muuta tuotantoeläinten pitoa, kasvi- huonetuotantoa, puutarha- ja taimitarhaviljelyä, turkistarhausta, hevosten kasvatusta, porotaloutta, mehiläistaloutta, ammattimaista metsästystä, marjastusta tai sienestystä taikka muuta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä I tarkoitettujen tuotteiden tuotantotoimintaa. Metsätaloudella tarkoitetaan tässä yhteydessä alkutuotantona harjoitettavaa metsän hoitoa ja puuston kasvatusta sekä muuta Tilastokeskuksen toimialaluokituksen luokkaan 03 sisältyvää toimintaa. Maataloustuotteiden jalostuksella ja kaupan pitämisellä tarkoitetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä 1 tarkoitettujen maataloustuotteiden sellaista käsittelyä, jonka tuloksena saatava tuote on edelleen liitteessä 1 tarkoitettu maataloustuote sekä tuotteen markkinoille saattamista. Maataloustuotteita eivät ole metsästä saatavat marjat, sienet ja muut luonnon keruutuotteet, joten mainittuja tuotteita jalostavalle yritykselle voitaisiin myöntää kehittämisavustusta. Ratkaistaessa sitä, kuuluuko yritys toimialansa puolesta yrityksen kehittämisavustuksen piiriin, on merkityksellistä se, mikä on yrityksen kaupparekisteristä ilmenevä päätoimiala. Toimialan tarkastelussa hyödynnetään Tilastokeskuksen toimialaluokitusta, jonka mukaan maatalous, metsätalous ja kalatalous kuuluvat kirjainkoodilla merkittyyn pääluokkaan A.

Pykälän 2 momentin mukaisesti avustusten myöntämisessä olisi lisäksi otettava huomioon Euroopan unionin lainsäädäntöön perustuvat toimialakohtaiset rajoitukset, jotka koskevat muun muassa terveysturvallisuutta, synteettikuituteollisuutta, liikennettä, moottoriajoneuvoteollisuutta ja laivanrakennusta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen saajista.

6 §. *Yrityksen kehittämisavustuksen myöntämisen edellytykset.* Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaisesti avustusta yrityksen kehittämiseen voitaisiin myöntää, jos yrityksellä arvioidaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Kannattamattoman toiminnan tukeminen ei olisi perusteltua kansantalouden edun, yritystoiminnan tehokkuuden eikä toimivan kilpailun näkökulmasta. Avustuksen myöntämistä harkitessa tulisi myös arvioida, että yrityksen suunnittelema hankkeen kokonaisrahoitus on riittävä ja toteuttamiskelpoinen.

Momentin 2 kohdan mukaan myönnettävällä avustuksella tulee arvioida olevan merkittävä vaikutus hankkeen toteuttamiseen. Vaikuttavuus tarkoittaa sitä, että hanketta joko ei toteutettaisi lainkaan ilman myönnettävää avustusta tai avustus mahdollistaa hankkeen toteuttamisen nopeammassa aikataulussa, laadullisesti korkeatasoisempana tai laajempaan.

Momentin 3 kohdan mukaisesti avustuksen kohteena olevan hankkeen tulisi arvioida olevan yrityksen toiminnan kehittämisen kannalta merkittävä. Tästä johtuen esimerkiksi yritysten korvausinvestointeja ei olisi mahdollista tukea.

Ehdotettu pykälän 2 momentti olisi uusi. Momentin 1 kohdan mukaisesti toiminnan kannattavuuden arviointi olisi kokonaisharkintaa, jossa voitaisiin ottaa huomioon muun muassa yrityksen taloudelliset tunnusluvut. Lisäksi tässä arvioinnissa voitaisiin huomioida erilaisista julkisista ja yksityisistä rekistereistä saatavat tiedot yrityksen maksuhäiriöistä sekä verojen ja lakisääteisten maksujen suorittamisesta. Lähtökohtana harkinnanvaraisia avustuksia myönnettäessä olisi luonnollisesti se, että avustuksen saaja olisi hoitanut asianmukaisesti velvoitteensa. Avustusta voitaisiin kuitenkin myöntää, jos velvoitteiden laiminlyönti olisi vain vähäinen. Lisäksi avustusta voisi erityisestä syystä myöntää myös silloin, kun laiminlyönti olisi olennainen, mutta velvoitteiden hoitamisesta olisi tehty maksusuunnitelma, jota olisi jo jonkin aikaa noudatettu. Avustuksen myöntäminen olennaisten velvoitteiden laiminlyöntien yhteydessä olisi kuitenkin hyvin poikkeuksellista ja perustuisi aina tapauskohtaiseen arviointiin.

Momentin 2 kohdan mukaan avustusta ei myönnettäisi, jos hakija on EU:n valtiontukisääntelyssä tarkoitettulla tavalla vaikeuksissa oleva yritys. Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (KAs 651/2014) 1 artiklan 4 kohdan c alakohdan mukaan valtiontukea ei saa myöntää sellaiselle yritykselle, joka on vaikeuksissa oleva yritys. Vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmästä säädetään asetuksen 2 artiklan 18 kohdassa.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin myös siitä, että avustusta ei myönnettäisi, jos hakijaa koskee Euroopan komission perintämääräys sääntöjen vastaisen valtiontuen takaisinperinnästä. Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaan valtiontukea koskevassa hyväksyttävässä tukiohjelmassa tulee nimenomaisesti sulkea pois yksittäisen tuen maksaminen sellaiselle yritykselle, jolle on annettu komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys ja jossa tuki on julistettu sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

Pykälän 3 momentin mukaan avustus myönnettäisiin valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena tai vähämerkityksisenä tukena tai kalatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena tai kalatalouden vähämerkityksisenä tukena. Lisäksi avustus voitaisiin myöntää myös muiden Euroopan komission hyväksymien valtiontukipuitteiden mukaisena. Säännös mahdollistaisi tarvittaessa uusien tukiohjelmien hyväksyttämisen komissiolla. Hyväksytyt tukiohjelman käytöstä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Esimerkiksi ns. korona-avustuksia on ollut mahdollista myöntää komission hyväksymänä väliaikaisena valtiontukena.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä avustuksen myöntämisen edellytyksistä ja sovellettavista valtioneuvoston asetuksista.

7 §. Yrityksen kehittämisavustuksen hyväksyttävät kustannukset, kustannusmallit ja avustuksen määrä. Pykälän 1 momentin mukaan avustus voitaisiin myöntää prosenttiosuutena hankkeesta aiheutuvien hyväksyttävien kustannusten mukaan. Lisäksi kustannuksia olisi mahdollista hyväksyä myös muun valtioneuvoston asetuksella säädetyn kustannusmallin mukaisesti, jolloin esimerkiksi hankkeen välillisiä kustannuksia voitaisiin hyväksyä laskennalliseen prosenttiosuuteen perustuen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kustannuksista, kustannusmalleista ja avustuksen määrästä.

3 Luku Toimintaympäristön kehittämisavustus

8 §. Toimintaympäristön kehittämisavustus. Pykälässä säädettäisiin, minkälaisiin hankkeisiin toimintaympäristön kehittämisavustusta voitaisiin myöntää. Tarkoitus olisi mahdollistaa nykyiseen tapaan avustuksen joustava käyttö pienten ja keskisuurten yritysten toimintaympäristöä ja kehittymistä edistäviin tarkoituksiin.

Avustusta voitaisiin myöntää yritystoiminnan kannalta tarpeellisiin selvityksiin, yritysten tarvitsemien palvelujen kehittämiseen, yritysten välisen yhteistyön, yritysten ja korkeakoulujen sekä tutkimuslaitosten välisen yhteistyön ja soveltavan tutkimuksen edistämiseen, sekä muihin yritysten toimintaympäristöä, kehittymisedellytyksiä ja innovaatiotoimintaa parantaviin hankkeisiin.

Kestävää kasvua ja työtä rakennerahasto-ohjelmaa 2014-2020 koskevan arvioinnin mukaan esimerkiksi Itä- ja Pohjois-Suomen haasteena tulevalle ohjelmakaudella on edelleen osaajien niukkuus. Kehityksen kääntäminen positiiviseen suuntaan edellyttää vahvempia panostuksia esimerkiksi korkeakoulujen ja alueiden yritysten väliseen yhteistyöhön, jotta syntyisi uutta yritystoimintaa, innovaatioita ja alueelle jäisi korkeakoulutettuja osaajia. Toimintaympäristön kehittämisavustusta myöntämällä voitaisiin tukea edellä mainittujen tavoitteiden toteutumista myös uudella ohjelmakaudella.

Avustuksen piirissä voisivat olla nykyisen lain soveltamiskäytännön mukaisesti myös sellaiset hankkeet, joissa rakennetaan pienten ja keskisuurten yritysten tarvitsemää tai niitä välittömästi palvelevaa infrastruktuuria.

Toimintaympäristön kehittämisavustusta olisi edelleen mahdollista myöntää kansallisista varoista myös pääomasijoitustoimintaan nykyisen käytännön mukaisesti eli siten, että avustus myönnettäisiin avustuksena pääomasijoitushankkeen välittäjäorganisaatiolle sijoituksen tekemiseksi pääomasijoitusrahastoon.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen myöntämisestä ja käyttökohteista.

9 §. Toimintaympäristön kehittämisavustuksen saajat. Pykälässä säädettäisiin siitä, mille tahoille toimintaympäristön kehittämisavustusta voitaisiin myöntää.

Avustusta voitaisiin myöntää voittoa tavoittelemattomille julkisille ja yksityisille yhteisöille sekä säätiöille hankkeisiin, joiden tarkoituksena on yritysten toimintaympäristön tai yritystoiminnan kehittymisedellytysten parantaminen. Julkisella yhteisöllä tarkoitetaan tässä yhteydessä

muun muassa kuntia, kuntayhtymiä, yliopistoja ja ammattikorkeakouluja. Yksityisellä yhteisöllä tarkoitetaan tässä muun muassa yrityksiä, yhdistyksiä ja osuuskuntia.

Yksityisten ja julkisten yhteisöjen sekä säätiöiden tulisi olla voittoa tavoittelemattomia. Osakeyhtiön voittoa tavoittelemattomuudesta on osakeyhtiölain (624/2006) 1 luvun 5 §:n mukaisesti määrättävä yhtiöjärjestyksessä. Jos tällaista määräystä ei ole avustusta hakevan osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä, avustusta ei voitaisi myöntää. Muiden avustuksen hakijoiden osalta voittoa tavoittelemattomuutta arvioitaisiin niiden toiminnan luonteen perusteella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen saajista.

10 §. *Toimintaympäristön kehittämisavustuksen myöntämisen edellytykset.* Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin, että toimintaympäristöhankkeella edistetään, tutkimus- ja kehittämistoimintaa sekä alueen pienten ja keskisuurten yritysten käynnistämistä, kasvua tai kehittämistä. Lisäksi toimintaympäristön kehittämisavustuksella edistettäisiin verkostoitumista yritysten välillä tai yritysten ja korkeakoulujen sekä tutkimuslaitosten välillä. Toimintaympäristön kehittämisavustuksella on tarkoitus edistää ja luoda edellytyksiä yritystoiminnan käynnistymiselle, kehittymiselle ja kasvulle. Avustuksen vaikutusten tulisi siis kohdistua ensisijaisesti ja välittömästi alueen yrityskenttään.

Lisäksi momentin 2 kohdassa säädettäisiin siitä, että myönnettävällä avustuksella tulee arvioida olevan merkittävä vaikutus hankkeen toteuttamiseen. Avustuksella tulee siten aina arvioida olevan merkittävä vaikutus siihen, että hanke ylipäättään toteutetaan tai se toteutetaan laajempaan, korkeatasoisempaan tai nopeammin kuin ilman avustusta.

Momentin 3 kohdassa lain tasolle tuotaisiin vaatimus siitä, että avustuksen saajalla tulisi olla riittävät taloudelliset ja muut edellytykset toteuttaa hanke sekä hankkeen luonteen sitä edellyttäessä vastata toiminnan jatkuvuudesta myös hankkeen toteuttamisen jälkeen. Toiminnan jatkuvuutta ei kuitenkaan edellytettäisi esimerkiksi erilaisilta selvityshankkeilta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että avustuksen myöntämistä harkittaessa otettaisiin huomioon erilaisista julkisista ja yksityisistä rekistereistä saatavat tiedot hakijan maksuhäiriöistä sekä verojen ja lakisääteisten maksujen suorittamisesta. Lähtökohtana harkinnanvaraisia tukia myönnettäessä olisi luonnollisesti se, että avustuksen saaja olisi hoitanut asianmukaisesti velvoitteensa. Avustusta voitaisiin kuitenkin myöntää, jos velvoitteiden laiminlyönti olisi vain vähäinen. Lisäksi avustusta voisi erityisestä syystä myöntää myös silloin, kun laiminlyönti olisi olennainen, mutta velvoitteiden hoitamisesta olisi tehty maksusuunnitelma, jota olisi jo jonkin aikaa noudatettu. Avustuksen myöntäminen olennaisten velvoitteiden laiminlyöntien yhteydessä olisi kuitenkin hyvin poikkeuksellista ja perustuisi aina tapauskohtaiseen arviointiin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen myöntämisen edellytyksistä.

11 §. *Toimintaympäristön kehittämisavustuksen hyväksyttävät kustannukset, kustannusmallit ja avustuksen määrä.* Pykälän 1 momentin mukaan avustus voitaisiin myöntää prosenttiosuutena hankkeesta aiheutuvien hyväksyttävien kustannusten mukaan. Lisäksi kustannuksia olisi mahdollista hyväksyä myös muun valtioneuvoston asetuksella säädetyn kustannusmallin mukaisesti, jolloin esimerkiksi hankkeen välillisiä kustannuksia voitaisiin hyväksyä laskennalliseen prosenttiosuuteen perustuen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kustannuksista, kustannusmalleista ja avustuksen määrästä.

4 Luku Avustuksen hakeminen, myöntäminen ja maksaminen

12 §. **Avustuksen hakeminen.** Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi avustuksen hakemisesta. Pykälän 1 momentin mukaan avustusta haettaisiin sähköisesti siihen tarkoitettuun verkkopalvelussa. Sähköinen hakemus on ollut käytössä myös voimassa olevan lain aikana, mutta jatkossa hakemukset voisi jättää ainoastaan sähköisesti.

Avustuksen hakijan tulee ehdotetun 2 momentin mukaan hakea avustusta ennen hankkeen aloittamista. Tällä vaatimuksella pyritään nykytilanteen mukaisesti välttämään avustuksen myöntämistä sellaiseen hankkeeseen, jonka toteuttamiseen avustuksen myöntämisellä ei ole merkitystä tai jossa avustuksella olisi vain vähäinen merkitys.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä avustuksen hakemisesta ja hankkeen aloittamisesta.

13 §. **Avustuspäätös.** Pykälän 1 momentin mukaan avustuksesta päättäisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka antaisi asiassa kirjallisen päätöksen. Kirjallisella päätöksellä tarkoitetaan myös sähköisessä tietojärjestelmässä tehtyä sähköistä päätöstä.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että laissa ja sen nojalla annettussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyjen ehtojen lisäksi avustuksen saajan olisi noudatettava avustuspäätöksessä olevia ehtoja ja rajoituksia. Tämä vaatimus vastaisi sisällöltään valtionavustuslain 13 §:n 2 momentissa säädettyä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin avustuksen saajan velvollisuudesta hakemuksella (*muutoshakemus*) pyytää jo tehdyn avustuspäätöksen ehtojen muuttamista, jos avustuksen myöntämisen jälkeen hankkeen toteutuksessa tapahtuu olennaisia muutoksia, joiden vuoksi hanketta tai sen osaa ei voida toteuttaa avustuspäätöksen tai hyväksytyin hankesuunnitelman mukaisena. Olennaisena muutoksena pidettäisiin hankkeen muuttumista suunnitellusta siten, että sen keskeinen sisältö ja sitä kautta mahdollisesti myös tavoitteet tai ennakoituvat vaikutukset poikkeavat avustuspäätöksessä hyväksytystä hankkeesta. Olennaiseksi tulisi aina katsoa myös yksittäisen kustannuslajin (esim. palkkakustannukset tai kone- ja laitekustannukset) avustuspäätöksessä hyväksytyjen kustannusten määrän merkittävä ylittäminen. Muita olennaisia muutoksia olisivat esimerkiksi muutos hankkeen kustannusrakenteessa tai hankkeen suunnitellussa kestossa sekä avustuksen saajaan liittyvä muutos, kuten yhtiömuodon muutos.

Muutoshakemusta ei tarvitsisi tehdä hankekokonaisuuden kannalta vähäiseksi katsottavista muutoksista. Vähäisenä muutoksena pidettäisiin esimerkiksi yksittäisiä hankekokonaisuuden kannalta vähäiseksi katsottavia muutoksia yksittäisissä hankintanimikkeissä tai kohtuulliseksi katsottavia siirtymiä hankkeen menolajien välillä. Tämän kaltaiset vähäiset muutokset voitaisiin vallitsevaa käytäntöä noudattaen hyväksyä avustuksen maksatuksen yhteydessä maksatusviranomaisen harkinnan mukaan. Menolajiin, johon avustuspäätöksessä tai muutospäätöksessä ei ole hyväksytty lainkaan kustannuksia, ei kuitenkaan voitaisi kohdistaa maksatuksia. Muutospäätöksellä ei voitaisi kasvattaa myönnetyn avustuksen kokonaismäärää.

Lisäksi 3 momentissa säädettäisiin, että ELY-keskus voisi muutoshakemuksesta tehdä muutospäätöksen. Jos hakemusta ei hyväksyttäisi, tulisi antaa kielteinen päätös. Momentissa säädettäisiin myös, että muuttuneen hankkeen kustannuksia voitaisiin hyväksyä aikaisintaan muutoshakemusta.

kemuksen vireille tulosta alkaen. Myös hankkeen toteuttamisaikaa koskevan muutoshakemuksen osalta tulisi huomioida, että hakemus tulisi tehdä ennen alkuperäisen toteuttamisajan päättymistä. ELY-keskus voisi kuitenkin hyväksyä toteuttamisajan pidentämisen erityisestä syystä myös silloin, kun hakija on jättänyt muutoshakemuksen toteuttamisajan päättymisen jälkeen. Muutoshakemuksen tekeminen yhtiömuodon muutoksen vuoksi olisi olennaista siitä syystä, että avustuksen maksaminen muulle kuin avustuspäätöksen kohteena olleelle yritykselle olisi mahdollista ainoastaan muutospäätöksen jälkeen. Muutospäätös on mahdollista tehdä avustuksen saajan yhtiömuodon muuttuessa tai silloin, kun sulautunut tai jakautunut yritys jatkaa hankkeen mukaista toimintaa

Muutoshakemus tehtäisiin sähköisesti samassa asiointipalvelussa tai tietojärjestelmässä kuin varsinainen avustushakemuskin. Muutoshakemukset ja muutospäätökset ovat olleet osa tukimenettelyä voimassa olevan sääntelyn ajanakin, vaikka niistä ei ole ollut nimenomaisia säännöksiä laissa. Selvyyden vuoksi olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista lisätä lakiin muutoshakemusta ja muutospäätöstä koskevat säännökset.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä avustuksen myöntämisestä ja avustuspäätöksen sisällöstä sekä muutoshakemuksen tekemisestä ja muutospäätöksestä.

14 §. **Avustuksen maksaminen.** Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi siitä, miten maksamista tulee hakea sekä maksamisen ajankohdasta ja edellytyksistä.

Pykälän 1 momentin mukaan maksamista haettaisiin sähköisesti siihen tarkoitettuun verkkopalvelussa.

Pykälän 2 momentin mukaan avustus maksettaisiin avustuksen saajalle 7 §:ssä tai 11 §:ssä tarkoitettujen kustannusten perusteella taikka vaihtoehtoisesti muun valtioneuvoston asetuksessa säädetyn kustannusmallin mukaisesti, jonka käyttämistä koskeva ehto on otettu avustuspäätökseen. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että osa avustuksesta maksettaisiin todellisten kustannusten mukaan, mutta osa avustuksesta voisi perustua niin sanottuihin yksinkertaistettuihin kustannusmalleihin, jolloin kustannuksia ei tarvitsisi todentaa. Yksinkertaistetuilla kustannusmalleilla pyritään nopeuttamaan ja selkeyttämään avustuksen maksatusprosessia sekä avustuksen hakijan että viranomaisen kannalta. Avustus voitaisiin jatkossakin maksaa tarvittaessa useampana eränä. Niissä tapauksissa, joissa avustus maksetaan toteutuneiden kustannusten perusteella, avustuksen kohteena olevan hankinnan on oltava maksettu ja avustuksen saajalle toimitettu. Yksinkertaistetuista kustannusmalleista säädettäisiin Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoista tulevan rahoituksen osalta alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetussa laissa ja kansallisen rahoituksen osalta säännöksiä voitaisiin antaa nyt esitetyn lain nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa.

Pykälän 3 momentin mukaan avustuksesta voitaisiin maksaa ennakkoa, jos se on avustuksen käytön kannalta perusteltua ja valvonnan kannalta tarkoituksenmukaista. Julkisyhteisöille ennakkoa voidaan maksaa vain, jos siihen on erityisiä syitä. Ennakon maksaminen on momentissa tarkoitettulla tavalla perusteltua silloin, kun avustettavan hankkeen tai toiminnan käynnistäminen tai toteuttaminen avustuspäätöksessä tarkoitettuun aikatauluun ja laajuuteen vaatii, että avustuksen saaja saa viranomaiselta toimintaan tai hankkeeseen rahoitusta. Ennakon maksaminen perustuisi aina tapauskohtaiseen harkintaan. Ennakon maksamisen edellytyksenä olisi myös se, että ennakon maksaminen ei estä avustuksen käytön valvontaa. Maksatusprosessin selkeyttäminen oli yksi kehittämisavustuksen arvioinnissa esiin noussut kehittämiskohde. Ennakon

maksamisella voitaisiin keventää maksatusprosessia ainakin avustuksen ja hankkeen koon mukaan arvioituna pienempien avustusten osalta, sillä ennakon maksaminen voisi vähentää maksatusten määrää ja siten myös maksatushakemusten laatimisesta ja niiden käsittelystä aiheutuva työtä sekä avustuksen saajien että maksatuskäsittelijöiden osalta.

Pykälän 4 momentin mukaan tarkempia säännöksiä avustuksen maksamisesta sekä ennakkoa koskevasta menettelystä ja ennakon määrästä voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

15 §. **Maksatuksen keskeytys.** Pykälässä olisi viittaus valtionavustuslain 19 §:ään, jossa säädetään valtionavustuksen maksatuksen keskeyttämisestä. Pykälä olisi sisällöltään vastaava kuin voimassa olevassa valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetussa laissakin. Maksamisen keskeyttämisspätös olisi turvaamistoimi, jolla maksatus tilapäisesti keskeytetään asian tarkemman selvittämisen ajaksi. Selvittämisen jälkeen olisi tehtävä joko päätös maksamisen jatkamisesta tai maksamisen lopettamisesta ja takaisinperinnästä. Erityisen tärkeää olisi se, että maksamisen keskeyttämisspätöstä ei saisi tehdä vain tosiasiallisesti keskeyttämällä maksaminen, vaan keskeyttämisspätös olisi aina tehtävä kirjallinen päätös. Maksamisen keskeyttämistä koskevaan päätökseen voisi hakea muutosta siten kuin ehdotetun lain 30 §:ssä säädetään.

5 Luku Avustuksen käyttö ja valvonta

16 §. **Avustuksen käyttö.** Pykälässä säädettäisiin avustuksen saajan velvoitteiden perusteista avustuksen käytössä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain tapaan, että avustus saataisiin käyttää ainoastaan avustuspäätöksen mukaiseen tarkoitukseen. Avustuspäätös määrittäisi avustuksen saajaa sitovasti sen, mihin tarkoitukseen avustusta saadaan käyttää. Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään valtionavustuslain 13 §:n 1 momentissa säädettyä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin investointiin kohdistuvaan avustukseen määrättävästä käyttöajasta. Käyttöajat säilyisivät samoina kuin voimassa olevassa laissakin. Momentissa tarkoitettuja muita avustuksen saajia voisivat olla lähinnä suuret yritykset ja kunnat. Käyttöajan laskeminen avustuksen viimeisen erän maksamisesta vastaa nykyistä sääntelyä. Maksamisella tarkoitettaisiin tässä yhteydessä maksupäätöksen päätöspäivää, eikä avustuksen todellista maksupäivää. Käyttöajan pidentämiseen on katsottava olevan erityisesti syytä esimerkiksi silloin, kun pidemmällä käyttöajalla pyritään estämään avustuksen kohteena olevan omaisuuden mahdollinen myöhempi siirtyminen liiketoiminnan käytöstä yksityiseen käyttöön tai estämään muutoin lain tavoitteiden vastaiset vaikutukset. Esimerkkinä tällaisesta avustuksen kohteesta voidaan mainita matkailualan yrityksen lomamökit. Käyttöajan määrittäminen sisältää myös avustuksen saajaa koskevan velvoitteen käyttää avustuksen kohteena olevaa omaisuutta sille määrätyn käyttöajan.

Pienten ja keskisuurten yritysten tulee käyttää investointiin myönnetyn avustuksen kohteena olevaa omaisuutta kolme vuotta ja muiden avustuksen saajien viisi vuotta avustuksen viimeisen erän maksamisesta. Erityisestä syystä avustuksen myöntävä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi määrätä käyttöajaksi enintään kymmenen vuotta.

17 §. **Valvonta.** Pykälän 1 momentissa säädettäisiin avustusten myöntämisen, maksamisen ja käytön valvonnasta. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia. Avustusten myöntämisen ja maksamisen valvonta kohdistuisi jatkossakin ELY-keskuksiin, jotka myöntäisivät ja maksaisivat kaikki avustukset. Säännöksen mukaisesti ELY-keskusten toiminnan valvonta kuuluisi työ- ja elinkeinoministeriölle kuten tälläkin hetkellä. Avustusten käytön valvonta avustusten saajien osalta kuuluisi sekä työ- ja elinkeinoministeriölle että ELY-keskuksille. Avustuksen saajilla tarkoitettaisiin tässä yhteydessä esimerkiksi yrityksiä, yhdistyksiä, osuuskuntia, kuntia

ja muita yhteisöjä sekä säätiöitä ja toiminimellä toimivia elinkeinonharjoittajia, jotka ovat hakeneet tai joille on myönnetty avustusta. Avustusten käytön valvonta tapahtuisi pääasiassa hallinnollisena valvontana sekä tarkastusten avulla, kuten tähänkin asti on tehty. Valvontavastuu avustusten käytön osalta olisi pääosin avustuksia myöntävillä ja maksavilla ELY-keskuksilla, mutta tätä valvontaa täydentäisi työ- ja elinkeinoministeriön mahdollisuus valvontaan.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi sekä työ- ja elinkeinoministeriön että ELY-keskusten oikeudesta käyttää muuta viranomaista tai ulkopuolista tilintarkastajaa apuna valvontatehtävään liittyvän tarkastuksen suorittamisessa. Muun viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan osallistumisella tarkastuksen tekemiseen voitaisiin lisätä valvonnan asianmukaista ja kustannustehokasta suorittamista. Tilintarkastajat ja tilintarkastusyhteisöt suorittaisivat tarkastuksen tarkoin yksilöidyissä rajoissa. Koska pykälässä mahdollistettaisiin myös muiden kuin viranomaisten suorittamat tarkastukset, jotka kohdistuvat sekä ELY-keskuksiin että yksittäisiin avustuksen saajiin, asiasta säädettäisiin lailla.

Pykälän 2 momentissa rajattaisiin ne tilintarkastajat, joita voidaan käyttää apuna tarkastuksissa. Tarkastuksia suorittamaan voitaisiin nimetä tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettu tilintarkastaja.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin, että tilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastustehtävää suoritettaessa rikosoikeudellista virkavastuuta. Lisäksi momentissa olisi viittaus vahingonkorvauslakiin (412/1974). Säännös ei rajoittaisi muiden viranomaisten lakiin tai muihin säädöksiin perustuvia valvonta- ja tarkastusoikeuksia.

18 §. **Tarkastusoikeus.** Pykälässä säädettäisiin kuten voimassa olevassa laissakin tarkastuksen kohteena olevan avustuksen saajan velvoitteista ja tarkastusta suorittavan oikeuksista. Ehdotuksessa lain kohdassa säädettäisiin, missä laajuudessa tarkastuksen suorittaja voi tarkastuksensa tehdä ottaen huomioon tarkastajan oikeus saada tarpeellinen aineisto käyttöönsä ja oikeus päästä sellaisiin tiloihin ja alueille, joissa tarkastus voidaan suorittaa. Tarkastusta ei saisi suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa. Tarkastusta suoritettaessa tulisi noudattaa hallintolain (434/2003) tarkastusta koskevia säännöksiä, minkä vuoksi 1 momentissa olisi viittaus hallintolain 39 §:ään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkastusta suorittavan oikeudesta ottaa tarkastuksen kohteena oleva aineisto haltuunsa ja tässä noudatettavasta menettelystä sekä tarkastuksen kohteen tietojenantamisvelvoitteesta. Tarkastuksen suorittajan oikeuksia ja niiden laajuutta ei muutettaisi nykyisestä. Tarkastusta suorittava virkamies tai tilintarkastaja voisi ottaa pykälän 2 momentin mukaan tarkastusoikeuden piirissä olevan aineiston tilapäisesti haltuunsa, jos tarkastaminen sitä edellyttää. Haltuunotto voisi tulla kyseeseen silloin, kun asiaa ei voitaisi tarkastuksen vaatimalla tavalla selvittää tarkastuksen yhteydessä ja aineiston haltuunotto olisi välttämätöntä. Haltuunoton kohteena voisivat olla kaikki tarkastusoikeuden piirissä olevat asiakirjat, tallenteet ja muu aineisto. Erityisesti kyseeseen voi tulla esimerkiksi kirjanpito- ja tilinpäätösaineisto. Lisäksi momentissa säädettäisiin tarkastuksen kohteen velvollisuudesta antaa tarkastuksen toteuttamiseksi tarpeellisia tietoja. Tällä lain kohdalla halutaan korostaa sitä, että tarkastuksen kohteen olisi toimittava hyvässä yhteistyössä tarkastusta suorittavan kanssa ja edistettävä muutoinkin tarkastuksen asianmukaista toteuttamista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin niistä viranomaisista, joilla on velvollisuus tarvittaessa antaa virka-apua tarkastuksen suorittamiseksi. Säännös ei rajoittaisi muiden viranomaisten lakiin tai muihin säädöksiin perustuvia tarkastusoikeuksia.

19 §. **Tiedonsaantioikeus.** Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavasti työ- ja elinkeinoministeriön tiedonsaantioikeudesta salassapitosäännösten estämättä siltä osin kuin työ- ja elinkeinoministeriön on tarpeen saada tietoja asianomaiselta ELY-keskukselta liittyen ministeriölle kuuluvaan avustusjärjestelmän hallinnointiin. Tässä pykälässä tarkoitettu tietotarve olisi yleensä laajempi kuin 18 §:ssä tarkoitetuissa avustusten valvontaan liittyvissä tehtävissä. Oikeus tietojen saamiseen avustuksen saajalta tulisi olla sekä työ- ja elinkeinoministeriöllä että ELY-keskuksella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työ- ja elinkeinoministeriön sekä ELY-keskuksen oikeudesta välttämättömien tietojen saantiin muilta viranomaisilta. Koska avustuksen hakemiseen ja käyttöön liittyy väärinkäytösten riski, avustusten myöntämisessä ja valvonnassa on tärkeää varmistua siitä, että avustuksen saajana oleva yritys ja sen vastuuhenkilöt toimivat asianmukaisesti. Avustusten myöntämistä tai maksamista ei voida katsoa tarkoituksenmukaiseksi tilanteissa, joissa yritys on olennaisesti laiminlyönyt verojen tai muiden julkisoikeudellisten maksujen suorittamisen. Koska erityisesti pienten ja keski suurten yritysten osalta toiminta nojaa vahvasti yrittäjän itsensä sekä yrityksen vastuuhenkilöiden työpanokseen ja luotettavuuteen, velvoitteiden hoitamisen tarkastelua ei tulisi rajata vain yritykseen, vaan sen tulee tarvittaessa kattaa myös yrityksen vastuuhenkilöiden muu ja aiempi yritystoiminta. Pykälän nojalla voitaisiin saada tietoja sekä avustuksen hakijasta ja saajasta että sen organisaation vastuuhenkilöistä ja heidän toiminnastaan. Tällaisia vastuuhenkilöitä olisivat esimerkiksi yrityksen hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja sekä vastuunalaiset ja äänettömät yhtiömiehet. Tietoja voitaisiin saada myös näiden henkilöiden muusta yritystoiminnasta ja siihen annetuista avustuksista, verovelvoista, palkkaturvavelvoista yms. yritystoimintaan liittyvistä menettelyistä. Vastaavanlainen oikeus tietojen saamiseen olisi myös muista avustuksen hakijoista ja saajista, riippumatta näiden oikeudellisesta muodosta. Oikeus tietojen saamiseen olisi tarpeen, jotta työ- ja elinkeinoministeriö ja ELY-keskukset voivat hoitaa tehtävänsä asianmukaisesti. Laissa olisi myös nimenomainen maininta siitä, että tiedot olisi annettava korvauksetta. Esimerkiksi veroviranomaiselta voitaisiin pyytää tietoja siitä, onko yrityksellä avustusta haettaessa tai maksatusvaiheessa erääntyneitä veroja tai muita julkisoikeudellisia maksuja maksamatta. Lisäksi tietoja voitaisiin pyytää esimerkiksi ulosotto, tulli- ja poliisiviranomaiselta. Eri viranomaistiedot voitaisiin pyytää myös hyödyntäen Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikön laatimia velvoitteidenhoitoselvityksiä. Velvoitteidenhoitoselvitykset on otettu ELY-keskuksissa käyttöön kehittämisavustusten käsittelyssä kesäkuussa 2020. Tietoja koskeva pyyntö olisi aina yksilöitävä ja tiedon käyttötarkoitus ilmoitettava. Näin saatua tietoa ei saisi käyttää muuhun kuin pyynnössä ilmoitettuun tarkoitukseen. Riittävän laajan tietojen saamisen varmistamiseksi, tietojen saamisesta olisi voimassa myös, mitä siitä valtioneuvoston asetuksella 31 §:ssä säädetään.

Pykälän 3 momentin mukaan 1 ja 2 momentissa tarkoitettut tiedot voitaisiin luovuttaa myös konekielellisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

20 §. **Tietojen luovuttaminen.** Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, miten salassapitovelvollisuuden alaisia tietoja voitaisiin luovuttaa erikseen yksilöidyissä tapauksissa. Tietoja voitaisiin luovuttaa työ- ja elinkeinoministeriölle sekä ELY-keskuksille niille lain mukaan kuuluvan valvontatehtävän sekä muiden laista seuraavien tehtävien suorittamiseksi.

Tietojen luovuttamismahdollisuus salassapitovelvollisuuden estämättä on tarpeen myös 18 ja 19 §:ssä tarkoitettuja tarkastuksia suorittavalle toiselle viranomaiselle tai ulkopuoliselle tilintarkastajalle silloin, kun joko työ- ja elinkeinoministeriöllä tai asianomaisella ELY-keskuksella on tarkastusta koskevaa asiaan vaikuttavaa tietoa käytettävissään. Pykälässä myös lueteltaisiin ne muut viranomaiset, joille tietoja voitaisiin luovuttaa. Säännös ei kuitenkaan rajoittaisi muiden viranomaisten lakiin tai muihin säädöksiin perustuvia oikeuksia tietojen saamiseen.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettut tiedot voitaisiin luovuttaa myös konekielissä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

21 §. *Asiakirjojen säilyttäminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin avustuksen kohteena olevan hankkeen kirjanpitoaineiston ja muun aineiston säilyttämisestä. Kirjanpitoaineiston lisäksi avustuksen saajan olisi säilytettävä kaikki tarpeelliset tiedot, selvitykset ja asiakirjat sekä talenteet, joilla voi olla merkitystä avustuksen myöntämisen perusteiden täyttymistä, käyttöä ja avustuksen ehtojen noudattamista valvottaessa. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen varoista rahoitettavien hankkeiden osalta hankkeisiin liittyvän aineiston säilyttämisestä säädetään alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain 52 §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä asiakirjojen säilyttämisestä.

6 Luku Avustuksen palauttaminen ja takaisinperintä

22 §. *Avustuksen palauttaminen.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi avustuksen saajan velvoitteesta palauttaa virheellisesti, liikaa tai muutoin ilmeisen perusteetta saamansa avustus tai sen osa. Avustus tai sen osa olisi palautettava myös, jos sitä ei voida käyttää avustuspäätöksessä edellytetyllä tavalla. Pykälä sisältäisi näin avustuksissa sovellettavan yleisen perusteettoman edun palauttamista koskevan velvoitteen. Momentti edellyttäisi perusteetonta etua saaneen avustuksen saajan ryhtyvän oma-aloitteisesti ja viipymättä toimenpiteisiin liikaa taikka ilmeisen perusteetta saadun etuuden palauttamiseksi. Virheellisesti tai liikaa saatua avustusta olisi momentin mukaan suoritus, joka avustuksen saajan tai ELY-keskuksen virheen taikka teknisen virheen vuoksi maksetaan perusteetta tai liian suurena. Avustuksen saajan on oma-aloitteisesti ryhdyttävä toimenpiteisiin avustuspäätöksen vastaisesti tai muutoin virheellisesti maksetun avustuksen tai sen osan palauttamiseksi. Ilmeisen perusteetta saatuna avustuksena momentin tarkoittamalla tavalla pidettäisiin avustusta, joka on saatu, vaikka avustuksen saaja ei täytä avustuksen myöntämisen yleisiä laissa taikka sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettyjä edellytyksiä. Momentissa asetettu perusteettomuuden ilmeisyyden vaatimus täyttyy aina silloin, kun avustusta ei olisi voitu lain tai sen nojalla annetun asetuksen säännöksen mukaan myöntää. Perusteetta saatua avustusta tai sen osaa ei tarvitsisi palauttaa, jos palautettava määrä on avustuskohteisesti enintään 250 euroa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi poikkeuksesta palauttamisvelvollisuuden laskennallisen perusteen mukaan myönnettävissä avustuksissa. Momentin mukaan palauttamisvelvollisuus ei koskisi laskennallisen perusteen mukaan myönnetyn ja tämän mukaisen määrän alittavien toteutuneiden kustannusten välistä erotusta. Ennen toiminnan tai hankkeen toteuttamista vahvistetun laskennallisen perusteen mukaan myönnettyissä avustuksissa avustuksen saaja voisi siten lukea hyväkseen laskennallisten perusteiden mukaan maksetun avustuksen määrän ja toteutuneiden kustannusten välisen erotuksen. Muilta osin perusteetta saadun avustuksen palauttamista koskevaa 1 momenttia sovellettaisiin myös laskennallisen perusteen mukaan myönnettäviin avustuksiin.

Siltä osin kuin avustusta tulisi ehdotetulla tavalla palauttaa takaisin, ELY-keskukselle tulisi velvollisuus vahvistaa päätöksellä palautusvelvollisuuden olemassaolo ja palautettava määrä sekä siihen kohdistuvan koron oikeellisuus. Tarvittaessa asia ratkaistaisiin takaisinperintänä siten kuin lain 24 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään.

23 §. *Investointiin kohdistuneen avustuksen takaisinperintä toiminnan lopettamisen vuoksi.* Pykälässä säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen velvollisuudesta periä aineelliseen ja aineettomaan investointiin myönnetty avustus tai sen osa takaisin, jos toiminta lopetetaan sille määrättyä käyttöaikana. Perintävelvollisuuteen liittyisi velvollisuus ratkaista mahdollinen takaisinperintäasia päätöksellä aina silloin, kun arvioitavaksi tulee avustuksen saajan toiminnan lopettaminen, supistaminen, toiminnan tai omaisuuden toiselle luovuttaminen, avustuksen saajan siirtyminen toiselle alueelle, yhtiömuodon muutos, jakautuminen, sulautuminen, liiketoimintasiirto, selvitystilaan asettaminen, rekisteristä poistaminen tai avustetun omaisuuden joutuminen ulosottoimenpiteen kohteeksi. Saneerausmenettelyn kohteeksi joutumisesta tai konkurssista aiheutuu vastaavasti velvollisuus selvittää takaisinperinnän tarvetta ja ryhtyä tarvittaessa takaisinperintätoimenpiteisiin. Pykälä koskisi sekä yrityksen kehittämisavustusta että toimintaympäristön kehittämisavustusta.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan avustuksen kohteena olevan toiminnan lopettaminen käyttöajan kuluessa johtaisi avustuksen takaisinperintään. Keskeinen peruste avustuksen takaisinperinnälle on tällöin avustetulla toiminnalla sitä haettaessa ja myönnettäessä tavoiteltujen myönteisten vaikutusten kuten työllisyyden saavuttamatta jääminen tai lakkaaminen. Avustuksen saaminen näin ollen velvoittaisi käynnistämään ja ylläpitämään toimintaa sille määrätyn ajan, mikä on yhdenmukaista Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoitusta koskevan sääntelyn periaatteiden kanssa. Vastaavasti toiminnan olennainen supistaminen johtaisi supistamista vastaavan suuruisen investointiin kohdistuneen avustuksen osan takaisinperintään. Olennaisella toiminnan supistamisella tarkoitetaan tuetun toiminnan tuotannon tai sen työllistävyyden olennaista vähenemistä.

Toiminnan lopettamisen tai olennaisen supistamisen katsottaisiin tapahtuneen välittömästi toimintaa supistettaessa tai toiminnan keskeytyessä, ellei kysymyksessä katsottaisi olevan pitempää korjausta edellyttävää vahinkotapahtumasta kuten vaikkapa laajan tulipalon seurausten korjaamisesta. Jos avustuksen kohteena ollut omaisuus on tuhoutunut, vahingoittunut tai anastettu eikä tilalle hankittaisi hankintahinnaltaan ja laadultaan vastaavaa uutta omaisuutta, toiminta tulisi katsoa lopetetuksi tai olennaisesti supistetuksi. ELY-keskuksen velvollisuutena olisi ryhtyä asian selvittämiseen ja takaisinperintäharkintaan viipymättä asiasta tiedon saatuaan.

Toiminnan lopettamiseen rinnastettaisiin yrityksen rekisteristä poistaminen tai yrityksen asettaminen selvitystilaan. Yksinomaan yrityssaneerausmenettelyn kohteeksi joutumista ei yleensä pidettäisi takaisinperinnän perusteena. Myös yrityssaneerausmenettelyn aikana tai sen johdosta tapahtuvasta toiminnan lopettamisesta, olennaisesta supistamisesta tai omaisuuden toiselle luovuttamisesta seuraisi takaisinperintä.

Pelkästään avustuksen saajan osakkeiden tai omistusosuuksien myymistä taikka osakevaihtoa ei katsottaisi toiminnan lopettamiseksi yrityksen kehittämisavustuksessa. Vastaavia toimia ei katsottaisi toiminnan lopettamiseksi myöskään toimintaympäristön kehittämisavustuksessa, ellei avustuksen saajan katsottaisi samalla luopuneen voittoa tavoittelemattomasta toiminnastaan. Pelkästään avustuksen saajana olevan yhteisön yhtiömuodon muutosta, jakautumista, sulautumista tai osakkeita vastaan tapahtuvaa liiketoimintasiirtoa ei katsottaisi toiminnan lopettamiseksi, koska avustukseen kohdistuneiden velvoitteiden, kuten omaisuuden käyttöajan katsotaan siirtyvän toimintaa jatkavalle toimijalle.

Avustuksen säädetyt tukitaso piiriin kuuluvalla alueella tarkoitetaan alueita, joissa avustusta voidaan säädösten mukaan myöntää. Siltä osin kuin avustuksen saajan toimintaa siirrettäisiin avustuspäätöksen osoittamalta alueelta sellaiselle alueelle, jossa avustusta säädösten mukaan voitaisiin myöntää vähemmän kuin avustuspäätöksessä, investointiin kohdistuvan avustuksen

takaisinperintä tulee kohdistaa myönnetyn avustuksen ja siirron kohteena olevalla alueella siirtohetkellä myönnettävissä olevan avustuksen erotukseen. Toiminnan siirtäminen ulkomaille johtaisi aina avustuksen takaisinperintään.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaisesti avustuksen kohteena olleen toiminnan tai omaisuuden taikka osan siitä toiselle luovuttaminen johtaisi avustuksen takaisinperintään. Luovuttamisella toiselle tarkoitetaan toimia, joiden johdosta avustuksen kohteena oleva toiminta tai omaisuus siirtyy toisen omistukseen tai hallintaan taikka muulla tavalla hyödynnettäväksi. Toiminnan luovuttamisella tarkoitetaan esimerkiksi jonkun avustuksen kohteena olleen liiketoiminnan tai koko avustuksen saajan liiketoiminnan omistus- tai hallintaoikeuden luovuttamista. Omaisuuden luovuttamisella tarkoitetaan avustuksen kohteena olleen omaisuuden omistus- tai hallintaoikeuden luovuttamista. Avustuksen saajan myydessä esimerkiksi osan avustuksen kohteena olevista koneista ja laitteista siten, että tilalle ei hankita uutta vastaavaksi katsottavaa omaisuutta, olisi ELY-keskuksen perittävä myytyyn omaisuuteen kohdistunut avustus takaisin. Vastaavasti silloin, kun avustuksen saaja esimerkiksi myy avustuksen kohteena olevan kiinteistön toiselle jään edelleen vuokralaiseksi, olisi ELY-keskuksen perittävä myytyyn omaisuuteen kohdistunut avustus takaisin. Kiinteistöön kohdistuneen avustuksen osalta perintään ei katsottaisi olevan aihetta tuotantotoiminnan jatkajalle vuokraamisen johdosta, vaikka tuotannolliseen liiketoimintaan tai omaisuuteen kohdistuva avustus perittäisiinkin takaisin perustuen sen toiselle luovuttamiseen. Suoraan kiinteistöyhtiölle yritysten toimitilojen rakentamiseen myönnettyä avustusta käsiteltäessä tilojen tilapäisesti tyhjilleen jäämisestä ei seuraisi takaisinperintää. Luovuttamiseen rinnastettaisiin myös avustetun omaisuuden joutuminen ulosottoimenpiteen kohteeksi.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädettäisiin avustuksen takaisinperimisestä tilanteessa, jossa investointiin kohdistuneen avustuksen saaja on 16 §:n 2 momentissa tarkoitettun käyttöajan kuluessa asetettu konkurssiin. Konkurssiin olisi katsottava johtavan takaisinperintään silloin, kun avustuksen saajan toiminnassa on tehty rikoslain (39/1889) 39 luvussa tarkoitettu velallisen rikos. Konkurssiin asettamisesta johtuva takaisinperintäpäätös olisi peruutettava, jos konkurssiin asettaminen määrätään peruuntumaan tai se kumotaan valituksen johdosta. Säännös liittyy Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä sekä turva- paikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista rahoitussäännöistä annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (jäljempänä myös ”yleisasetus”) (/) 59 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaisesti toimien pysyvyyttä koskevaa artiklaa ei noudateta toimiin, joita koskee tuotannollisen toiminnan lopettaminen sellaisen konkurssin seurauksena, joka ei ole petollinen. Yksinomaan konkurssiin asettamista ei siis pidettäisi takaisinperinnän perusteena, eikä tavanomaisesti arvioidun konkurssin johdosta olisi aihetta enempiin toimenpiteisiin. Siltä osin kuin velallisen rikos on konkurssiin asettaessa vasta selvitettävänä, saatava tulisi valvoa konkurssissa ja tarvittaessa ratkaista asia takaisinperintäpäätöksellä rikosasian tultua ratkaistuksi.

Ehdotettu säännös edellyttäisi käytännössä, että ELY-keskusten olisi seurattava avustuksen saajien konkurseja. Niiden tulisi myös valvoa saatavaa konkurssimenettelyssä, jos tietoon tulisi epäilyksiä velallisen rikoksista. Lopullinen päätös takaisinperinnästä voitaisiin tehdä velallisen rikosta koskevan lainvoimaisen tuomion jälkeen.

Pykälän 2 momentin mukaan takaisinperittäväksi on määrättävä se osuus maksetun avustuksen määrästä, joka saadaan vähentämällä omaisuuden toteutunutta käyttöaikaa vastaava osuus 16 §:n 2 momentissa tarkoitettusta käyttöajasta. Toteutunutta käyttöaikaa laskettaessa huomioitaisiin vain täydet kuukaudet. Momentin soveltamisessa kysymykseen tulisi esimerkiksi tilanne, jossa avustuksen kohteena oleva omaisuus olisi myyty 13 kuukautta ja 18 päivää käyttöajan

alkamisesta hankkeessa, johon kohdistuisi kolmen vuoden (36 kk) käyttöaika. Toteutuneen käyttöajan perusteella takaisinperittäväksi tulisi tällöin määrätä täysiä käytettyjä kuukausia vastaavasti 23/36 osaa laskennallisesta enimmäismäärästä ja perimättä jätettäisiin 13/36 osaa. Jos kyseessä olisi 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu takaisinperintä, omaisuuden käyttöaikaa ei kuitenkaan vähennettäisi avustusta takaisin perittäessä. On johdonmukaista, ettei tällaista avustuksen saajan moitittavaan toimintaan liittyvää huomattavaa muutosta ja toiminnan lopettamista suosita käyttöaikaan suhteutettuna perintänä.

Pykälän 3 momentin mukaan takaisinperintä saataisiin jättää tekemättä, jos perittävä määrä on avustuskohtaisesti enintään 250 euroa.

24 §. *Velvollisuus avustuksen takaisinperintään muilla perusteilla.* Pykälässä säädettäisiin muista kuin 23 §:ssä mainituista velvoittavista perusteista määrätä avustuksen maksaminen lopetettavaksi ja avustus takaisinperittäväksi. Pykälässä säädetyissä tilanteissa ELY-keskuksella ei olisi takaisinperintään ryhtymisen suhteen harkintavaltaa, vaan sen olisi määrättävä avustuksen maksaminen lopetettavaksi ja jo maksettu avustus perittäväksi takaisin. Maksamisen lopettamisen ja takaisinperinnän perusteina olisivat avustuksen saajan olennaisesti virheellinen tai vilpillinen menettely taikka avustuksen palautusvelvollisuuden rikkominen.

Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti takaisinperinnässä edellytetään virheen olennaisuutta. Olennaisiksi virheiksi on luettava virheet, joiden johdosta avustusta ei olisi myönnetty avustuspäätöksen suuruisena. Vastaavasti avustuksen käyttäminen tarkoitukseen, johon sitä ei olisi tullut lainkaan myöntää tai johon sitä olisi tullut myöntää merkittävästi vähemmän, olisi pykälässä tarkoitettu olennainen virhe. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti pykälää sovellettaessa olisi maksamisen määrääminen lopetettavaksi ja maksetun avustuksen takaisinperintä rajoitettava virhettä vastaavaan määrään. Toimenpide voisi kuitenkin kohdistua koko myönnettyyn avustukseen, jos avustusta ei olisi ilmenneen tilanteen mukaisissa olosuhteissa tullut lainkaan myöntää tai jos virheen seurauksena avustusta ei oleellisilta osin voida käyttää avustuspäätöksen mukaisella tavalla.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin ELY-keskuksen velvollisuudesta määrätä avustuksen maksaminen lopetettavaksi ja avustus takaisinperittäväksi tilanteessa, jossa avustuksen saaja on jättänyt palauttamatta sellaisen avustuksen tai sen osan, joka 22 §:n mukaan on palautettava. Maksamisen lopettaminen ja takaisinperintä olisi tässä tilanteessa useimmiten rajoitettava siihen määrään, joka 22 §:n mukaan olisi palautettava. Kohdan nojalla ELY-keskus voisi tarvittaessa takaisinperintäpäätöksellä määrätä palautusvelvollisuuden olemassaolon ja takaisinperittävän määrän korkoineen. Laissa säädetyin nimenomaisen velvoitteen vastainen menettely olisi aina olennainen virhe. Sen vuoksi kohdassa ei ole erikseen säädetty olennaisuusvaatimusta.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi takaisinperintäperusteeksi avustuksen käyttäminen olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin se on myönnetty. Maksamisen lopettaminen ja takaisinperintä olisivat seuraamuksia avustuksen saajan menettelystä, jolla rikotaan avustuspäätöksessä ja myönnettyä avustusta koskevissa säädöksissä asetettuja ehtoja avustuksen käyttötarkoituksesta. Avustuspäätöksen mukainen avustuksen käyttötarkoitus ei tällöin toteutuisi joko lainkaan tai merkittävältä osin.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan maksamisen lopettamisen tai takaisinperinnän perusteena on väärän tai harhaanjohtavan tiedon antaminen seikasta, joka on omiaan olennaisesti vaikuttamaan avustuksen saantiin, määrään tai ehtoihin. Virheellisen tiedon antamisen ohella olennaisen tiedon salaaminen on pykälän mukaan maksamisen lopettamisen ja takaisinperinnän

peruste. Väärällä tiedolla tarkoitetaan tietoja, jotka eivät vastaa tosiasioita tiedon antamishetkellä. Harhaanjohtavalla tiedolla tarkoitetaan tietoja ja esittämistapaa, jonka johdosta ELY-keskus ei saa olennaisilta osin oikeaa ja riittävää kuvaa avustuksen myöntämisen perusteiden täyttymisestä ja avustuksen käyttötarkoituksesta. Taloudellisessa raportoinnissa olennaisesti virheellisinä on pykälän mukaan lähtökohtaisesti pidettävä kaikkia sellaisia tietoja, joiden esittämisen johdosta tilintarkastuslain mukaisessa tilintarkastuksessa tilintarkastaja ei voisi tilintarkastuskertomuksessa varauksetta puoltaa tilinpäätöksen vahvistamista.

Pykälän 1 momentin 4 kohdassa maksamisen lopettamisen tai takaisinperinnän perusteena on oikeiden ja riittävien tietojen antamatta jättäminen avustuksen maksamisen yhteydessä. Avustuksen saajan katsotaan olevan velvollinen huolehtimaan siitä, että mahdollisesti asetettuja maksamisen edellytyksiä koskevat tiedot annetaan riittävän laajoina ja oikean sisältöisinä niin, että ELY-keskus voi yksinomaan avustuksen saajan antamien tietojen perusteella saada oikean kuvan maksamisen edellytysten täyttymisestä. Ellei näin ole tapahtunut ja avustusta on maksettu aiheetta, avustukseen tulee kohdistaa takaisinperintä.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi maksamisen lopettamisen tai takaisinperinnän perusteeksi avustuksen käyttöä koskevan maksatuksen, valvonnan ja tarkastuksen vaikeuttaminen. Kohdassa valvonnalla ja tarkastuksella tarkoitetaan myös paikan päällä tehtävää varmennusta. Käytännössä kyseessä voi olla muun muassa aineiston salaaminen valvonnassa tai tarkastuksessa, valvonnasta tai tarkastuksesta kieltäytyminen tai valvonnan, tarkastuksen tai maksatukseen liittyvän valvonnan tarkoituksen saavuttamisen estäminen tai vaikeuttaminen kieltäytymällä antamasta tarvittavia tietoja tai muulla yhteistyöhaluttomalla menettelyllä. Kieltäytyminen sallimasta lainkaan lain mukaista valvontaa tai tarkastusta on yleensä peruste peria avustus kokonaisuudessaan takaisin. Samoin takaisinperintä kokonaisuudessaan tulisi kysymykseen, jos maksatuksen, valvonnan tai tarkastuksen yhteydessä avustuksen saaja antaa olennaisesti virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja tai asiakirjoja.

Pykälän 1 momentin 6 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi maksamisen lopettamisen ja takaisinperinnän perusteeksi se, että avustuksen saaja pykälän 1–5 kohtaan verrattavalla tavalla olennaisesti rikkoo avustuksen käyttämistä koskevia säännöksiä ja avustuspäätökseen otettuja ehtoja.

Pykälän 2 momentti sisältäisi viittauksen Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain 48 §:ään, jossa säädetään viestintävelvoitteiden laiminlyömisestä tuen maksamisen esteenä ja takaisinperinnän perusteena. Viestintävelvoitteiden laiminlyönti voisi olla avustuksen maksamisen esteenä tai takaisinperinnän perusteena vain niiden hankkeiden osalta, jotka rahoitetaan Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen varoista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta määrätä avustuksen maksaminen lopettavaksi sekä jo maksettu avustus tai sen osa takaisin perittäväksi myös silloin, kun Euroopan unionin lainsäädännössä sitä edellytetään. Peruste valtionavustuksen maksamisen lopettamiseen tai takaisinperintään on momenttia sovellettaessa määritelty Euroopan unionin lainsäädännössä. Unionin lainsäädäntö voi käytännössä koskea joko jäsenvaltion varoista myönnettävien valtiontukien ehtoja ja sääntöjä tai EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen varoista myönnettävien tukien ehtoja ja sääntöjä sekä niiden toimeenpanoa. Momentin soveltaminen ei edellyttäisi, että Euroopan unionin toimielin tai elin olisi tehnyt päätöksen, joka edellyttää kyseisen avustuksen maksamisen lopettamista tai takaisinperintää. ELY-keskuksella on Euroopan unionin lainsäädännön perusteella tällöin velvollisuus lopettaa valtionavustuksen maksaminen ja peria avustus takaisin.

Pykälän 4 momentin mukaan takaisinperintä saataisiin jättää tekemättä, jos perittävä määrä on avustuskohtaisesti enintään 250 euroa.

25 §. Avustuksen harkinnanvarainen takaisinperintä. Pykälässä säädettäisiin avustuksen harkinnanvaraisesta maksamisen lopettamisesta ja takaisinperinnästä. Pykälässä säädetyissä tilanteissa olisi kyse sellaisista avustuksen saajan menettelyistä, jotka eivät välttämättä ole sillä tavalla olennaisia, että niiden seurauksena pitäisi järjestelmällisesti olla avustuksen maksamisen lopettaminen tai takaisinperintä.

Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdan säännöksillä pyrittäisiin tehostamaan avustuksen saajalle asetettua velvollisuutta tuoda viranomaisille tiedoksi niitä avustuksen saajan toimintaan ja avustuksella hankittuun omaisuuteen kohdistuvia muutoksia, joita omaisuudelle asetettuna käyttöaikana tapahtuu. Pykälän 3 kohdassa tarkoitettu tilanne olisi kysymyksessä avustuksen saajan ryhtyessä toimiin tai järjestelyihin, joka asiallisesti vastaavat 23–24 §:ssä mainittuja takaisinperintäperusteita, mutta joille on annettu asian todellisesta luonteesta tai tarkoituksesta poikkeava muoto.

Pykälän 2 momentin mukaan takaisinperintä saadaan jättää tekemättä, jos perittävä määrä on avustuskohtaisesti enintään 250 euroa.

26 §. Kohtuullistaminen. Pykälässä säädettäisiin hallinto-oikeudellisen kohtuusperiaatteen soveltamisesta siten, että avustukselle määrättävä korko voidaan tietyin perustein jättää takaisinperintäpäätöstä tehtäessä perimättä. Koron suoritusvelvollisuutta helpotettaisiin vain siltä osin, kuin koron määrääminen takaisinperittäväälle avustukselle olisi kohtuutonta. Koko avustukselle määrättävän koron mahdollinen perimättä jättäminen edellyttäisi näin ollen erityisen painavia syitä.

Takaisinperinnän kohtuullistamisen tarvetta aiemmasta vähentää se, että nyt esitetyn lain 23 §:n 2 momentin perusteella investointiin kohdistuneen avustuksen takaisinperinnässä huomioitaisiin takaisinperittävä määrä alentavasti omaisuuden jo toteutunut käyttöaika.

Avustuksen saajan olosuhteissa tapahtuneiden muutoksien johdosta koron takaisinperintää voitaisiin pitää kohtuuttomana esimerkiksi silloin, kun omistajayrittäjän tai vastaavan avainhenkilön työkyvyn menetyksestä aiheutuisi lähinnä alle kymmenen henkilöä työllistävän yrityksen tai sitä kooltaan jossain määrin suuremman pienen yrityksen toiminnan lopettaminen. Keski-suuren tai suuren yrityksen osalta edellä mainitut perusteet eivät käytännössä tulisi kysymykseen. Liiketoiminnan epäonnistumisesta aiheutuvaa toiminnan lopettamista ei voitaisi myöskään katsoa perusteeksi koron takaisinperinnän kohtuullistamiseen.

Takaisinperinnän perusteena olevaan menettelyyn nähden kohtuuttomana voitaisiin pitää koron takaisinperintää, joka kohdistettaisiin sinänsä oikeita tietoja antaneeseen avustuksen saajaan tai jos takaisinperinnän perusteena olevassa menettelyssä olisi vain vähäiseksi tai epäolennaiseksi katsottava virhe tai poikkeama. Koron kohtuullistamista puoltaisi myös se, että menettelyyn olisi osaltaan vaikuttanut viranomaisen virheellinen menettely, virheellisten neuvojen antaminen tai takaisinperintämenettelyn kestäminen viranomaisen toiminnasta johtuen kohtuuttoman kauan. Koron kohtuullistaminen ei tule kysymykseen, jos takaisinperintä johtuisi avustuksen saajan tahallisesta väärinkäytöksestä.

27 §. Takaisinperinnän määräaika. Pykälässä säädettäisiin pääosin valtionavustuslain mukaisella tavalla maksatuksen keskeyttämiseen ja lopettamiseen sekä takaisinperintään sovellettavista määräaajoista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ajasta, jonka kuluessa avustuksen ja sille laskettavan koron takaisin perimiseen on mahdollista ryhtyä. Esityksen mukaan perimiseen ei saa enää ryhtyä, kun on kulunut kymmenen vuotta avustuksen viimeisen erän maksamisesta eli päivästä, jona maksupäätös on tehty. Niissä tapauksissa, joissa avustuspäätöksessä on asetettu avustuksen viimeisen erän maksamisesta määräaika avustuksen tai sillä tuetun omaisuuden käyttämiseksi lain 16 § 2 momentissa säädetyllä tavalla, takaisinperintään ei saisi enää ryhtyä, kun on kulunut kymmenen vuotta asetetun määräajan päättymisestä. Jos esimerkiksi avustuspäätöksessä käyttöajaksi on asetettu viisi vuotta avustuksen viimeisen erän maksamisesta, takaisinperintään voidaan ryhtyä viidentoista vuoden kuluessa avustuksen viimeisen erän maksamisesta. Päätös voitaisiin kuitenkin tehdä säädetyin kymmenen vuoden määräajan jälkeenkin, jos Euroopan unionin lainsäädännössä sitä edellytetään.

7 Luku Erinäiset säännökset

28 §. **Tietojärjestelmä.** Pykälässä säädettäisiin kehittämisavustuksiin liittyvien asioiden hallinnossa käytettävästä tietojärjestelmästä ja tietojärjestelmään tallennettavista tiedoista. Voimassa olevassa laissa ei ole vastaavaa säännöstä, mutta käytännössä avustuksiin liittyviä asioita hallinnoidaan nykyisinkin sähköisesti Tuki 2014 -järjestelmässä. Ohjelmakaudella 2021-2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista rahoitettavien tämän lain mukaisten avustusten hallinnoinnin olisi tarkoitus siirtyä samaan tietojärjestelmään (tällä hetkellä EURA-järjestelmä), jota käytetään muiden alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista rahoitettavien tukien hallinnoinnissa.

Pykälän 1 momentissa tarkoitettua tietojärjestelmää (Tuki 2014 -järjestelmä) käytettäisiin vain niiden avustusasioiden hallinnoinnissa, jotka rahoitettaisiin kansallisista varoista. Koska tietojärjestelmään tallennettaisiin myös henkilötietoja, olisi luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasäätös) säännökset huomioiden tarpeellista säätää henkilötietojen käsittelystä ehdotetun lain mukaisia tehtäviä suoritettaessa. Pykälän 1 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö olisi tietojärjestelmän omistaja ja julkisen hallinnon tiedonhallintalaissa (908/2019) tarkoitettu tietojärjestelmän tiedonhallintayksikkö sekä yleisessä tietosuojasäätöksessä tarkoitettu rekisterinpitäjä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tietojärjestelmään tallennettavista tiedoista. Tietojärjestelmään tallennettaisiin avustuksen hakemista, myöntämistä, maksamista, seuranta, jatkotoimenpiteitä ja valvontaa koskevat ehdotetussa laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi tarpeelliset tiedot. Tietojärjestelmään tallennettaisiin lisäksi avustuksen hakijan ilmoittaman yhteyshenkilön nimi, puhelinnumero, sähköpostiosoite ja asema organisaatiossa. Edellä mainittujen yhteyshenkilöiden henkilötietojen tallentaminen olisi perusteltua, koska niitä tarvitaan hakijan ja viranomaisen väliseen yhteydenpitoon vireillä olevan asian käsittelyyn liittyen.

Pykälän 3 momentissa olisi viittaus Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain 56 §:ään, jossa säädetään Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen ohjelman tietojärjestelmästä, jota käytettäisiin ohjelman varoista rahoitettujen hankkeiden hallinnoinnissa.

29 §. **Kehittämisavustuksen myöntäminen poikkeuksellisissa oloissa.** Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin kehittämisavustuksen myöntämisestä poikkeuksellisissa oloissa. Ehdotuksen taustalla on vuoden 2020 alussa maailmalla ja Suomessa levinnyt koronavirus ja sen aiheuttama covid 19 -pandemia. Covid 19 -pandemian vuoksi valtioneuvosto totesi yhteistyössä tasavallan

presidentin kanssa 16.3.2020, että Suomessa vallitsee poikkeusolot. Pandemian ja poikkeusolojen vuoksi useat yritykset koko maassa kärsivät liikevaihdon äkillisestä laskusta ja monien eri alojen toimijat joutuivat sulkemaan väliaikaisesti ovensa toimintaedellytysten heikennyttyä äkillisesti, asiakkaiden kaikkottua tai toiminnalle säädettyjen rajoitusten vuoksi (esimerkiksi ravitsemisalan yritykset). Yritysten tukemiseksi pyrittiin mahdollisimman nopeasti käynnistämään tukiohjelmaa. ELY-keskusten myöntämä yritysten kehittämisavustus oli yksi tukimuodoista, jonka myöntämisestä markkina- ja tuotantohäiriötilanteessa säädettiin valtioneuvoston asetuksella. Kehittämisluonteensa vuoksi kyseinen tuki-instrumentti ei parhaalla mahdollisella tavalla soveltunut tilanteeseen, jossa yritykset tarvitsivat erityisesti tukea maksuvalmiutensa turvaamiseen. Toisaalta useille yrityksille tuli äkillisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen tilanteen muuttumisen vuoksi kiireellinen tarve sopeuttaa toimintaansa vastaamaan muuttuneisiin olosuhteisiin ja toteuttaa kehittämistoimenpiteitä, joiden avulla muun muassa voitiin suunnata liiketoimintaa uudelleen, uudelleenorganisoida tuotantoa tai vahvistaa osaamista. Säättämällä kehittämisavustuksen myöntämisestä poikkeuksellisissa oloissa voitaisiin varautua tilanteisiin, joissa covid 19 -pandemiaa vastaavien yhteiskunnallisten ja taloudellisten olojen vuoksi yritysten toimintaa on tarpeellista kyetä pikaisesti tukemaan normaalin kehittämisavustuksen sijaan suoralla rahoituksella.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että 4 §:stä poiketen yrityksen kehittämisavustusta voitaisiin myöntää yrityksille toiminnan tukemiseksi ja sopeuttamiseksi sekä maksuvalmiuden turvaamiseksi valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja sellaisissa normaaliolojen erityisen poikkeuksellisissa olosuhteissa, jotka merkittäväällä tavalla äkillisesti ja ennalta-arvaamattomasti aiheuttaisivat merkittäviä muutoksia yritysten toimintaympäristöön ja toimintaedellytyksiin.

Poikkeuksellisten olosuhteiden merkittävyydellä tarkoitettaisiin sitä, että poikkeuksellisten olojen vaikutusten ja poikkeuksellisista oloista aiheutuvien toimintaympäristön ja toimintaedellytysten muutosten tulisi kohdistua toimialarajat ylittäen laajaan yritysten joukkoon ja vaikutukset olisivat valtakunnallisia. Lisäksi poikkeuksellisten olojen vaikutusten tulisi kohdistua yrityksiin ennalta-arvaamattomasti ja äkillisesti. Poikkeuksellisena olosuhteena ei pidettäisi normaalia suhdannevaihtelua, eikä olosuhteita, jotka vaikuttavat vain vähäiseen yritysten joukkoon tai esimerkiksi vain tietyllä maantieteellisellä alueella toimiviin yrityksiin.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä avustuksen myöntämisestä ja käyttökohteista sekä avustuksen määrästä, avustuksen maksamisesta ja ennakosta. Vastaavat asetuksenantovaltuudet sisältyvät myös ehdotuksen 2 luvun kehittämisavustusta koskeviin säännöksiin.

30 §. **Muutoksenhaku.** Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta ELY-keskuksen tekemään päätökseen. Muutoksenhaun ensivaiheena olisi oikaisuvaatimus, johon annettuun päätökseen voisi valittamalla hakea muutosta hallinto-oikeudelta. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) mukaan hallinto-oikeuden antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että ELY-keskuksen päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisu menettelyn piiriin kuuluisivat ehdotetun lain nojalla annetut päätökset eli oikaisuvaatimuksen voisi tehdä takaisinperintäpäätöksistä sekä avustusten palauttamista, myöntämistä ja myöntämättä jättämistä sekä maksamista ja maksamisen keskeyttämistä sekä lopettamista koskevista päätöksistä ja muutospäätöksistä. Lisäksi 1 momentti sisältäisi informatiivisen säännöksen siitä, että oikaisuvaatimusmenettelyyn sovellettaisiin, mitä hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimusmenettelyssä viranomaista pyydetään tarkastamaan päätöksensä laillisuus. Oikaisuvaati-

musmenettelyn etuina ovat sen nopeus ja joustavuus, koska selvissä tapauksissa oikaisuvaatimuksen kohteena oleva virheellinen päätös voidaan oikaista nopeasti, jolloin vältetään asian raskas ja aikaa vievä käsittely eri valitusasteissa.

Pykälän 2 momentti sisältäisi informatiivisen säännöksen siitä, että muutoksenhausta hallintuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

31 §. **Täytäntöönpano.** Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös voitaisiin panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Nopeasti täytäntöön pantavia ovat erityisesti ehdotetun lain 15 §:ssä säädettyä maksamisen keskeyttämistä koskevat ELY-keskusten päätökset. Asianosaisen mahdollisuus saada tehokasta oikeussuojaa täytäntöönpanokelpoisuudesta huolimatta olisi turvattu siten, että muutoksenhakuviranomainen voi tarvittaessa keskeyttää täytäntöönpanon.

Pykälässä säädettäisiin myös siitä, että avustuksen takaisinperintää koskeva, ehdotetun lain 23–25 §:n nojalla tehty lainvoimainen päätös voitaisiin panna täytäntöön verojen ja maksujen täytäntöönpanosta säädettyssä järjestyksessä. Pykälän nojalla ELY-keskuksen päätös kelpaisi sellaisenaan ulosottoperusteeksi.

8 Luku Voimaantulo

32 §. **Voimaantulo.** Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että laki tulisi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Lakiesitys liittyy Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan uuteen ohjelmakauteen, jonka käynnistymisen ajankohta ei ole vielä varmistunut. Olisi tarkoituksenmukaista, että ehdotettu laki tulisi voimaan vasta sitten, kun uusi ohjelmakausi on käynnistynyt. Tästä syystä voimaantulon ajankohdasta säättäminen myöhemmin annettavalla valtioneuvoston asetuksella olisi perusteltua. Koska taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annettu laki (429/2016) edellyttää, että yritystukiohjelman on oltava määräaikainen, myös ehdotettu laki olisi määräaikainen ja se olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2028.

Pykälän 2 momentin mukaisesti kumottaisiin laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi (9/2014).

33 §. **Siirtymäsäännökset.** Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että tällä lailla kumottua lakia voitaisiin soveltaa hakemuksiin, jotka ovat saapuneet ennen lain voimaantuloa. Säännös olisi tarpeen, jotta ohjelmakauden 2014–2020 varat voidaan hyödyntää täysimääräisesti.

Pykälän 2 momentin mukaisesti ehdotetulla lailla kumottua valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annettua lakia (9/2014) ja sen nojalla annettuja säädöksiä sovellettaisiin niiden nojalla myönnettyyn avustukseen. Avustuksen maksamisen keskeyttämistä, valvontaa, tarkastusta sekä salassa pidettävien tietojen saamista ja tietojen luovuttamista koskevia ehdotetun lain 15 ja 17–20 §:ä sovellettaisiin kuitenkin myös valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain (9/2014) nojalla myönnettyihin avustuksiin.

Pykälän 3 momentin mukaan lain 14–31 §:ä sovellettaisiin tämän lain nojalla myönnettyyn avustukseen vielä lain voimassaolon päätyttyäkin. Lain 14 §:ä ei kuitenkaan sovellettaisi 31 päivän joulukuuta 2029 jälkeen, ellei avustusta rahoiteta yksinomaan kansallisista varoista. Säännös on tarpeen sen johdosta, että Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen varoista maksettavaa rahoitusta koskevien säännösten mukaista avustusta voidaan maksaa vuonna 2027 päättyvän ohjelmakauden puitteissa rahoitettaviin hankkeisiin vielä kahden vuoden ajan ohjelmakauden päättymisestä eli vuoden 2029 loppuun. Siltä osin kuin kysymyksessä

on puhtaasti kansallinen rahoitus eli sellainen rahoitus, jota myönnetään hankkeeseen ilman sitä vastaavaa Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen rahoitusta, noudatettaisiin niitä määräaikoja, jotka sisältyvät asianomaisten avustuspäätösten päätösehtoihin. Näiden ehtojen mukaisesti avustus voidaan usein maksaa kokonaisuudessaan yli kahden vuoden kuluttua siitä, kun avustuspäätös on tehty.

7 Lakia alemman asteinen sääntely

Ehdotetun lain asetuksenantovaltuudet vastaisivat pääosin voimassa olevaa lakia.

Ehdotetun lain 4-7 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä yrityksen kehittämisavustuksen myöntämisestä ja käyttökohteista, yrityksen kehittämisavustuksen saajista, avustuksen myöntämisen edellytyksistä ja sovellettavista valtioneuvoston asetuksista sekä yrityksen kehittämisavustuksen hyväksyttävistä kustannuksista, kustannusmalleista ja avustuksen määrästä.

Ehdotetun lain 8-11 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimintaympäristön kehittämisavustuksen myöntämisestä ja käyttökohteista, toimintaympäristön kehittämisavustuksen saajista, avustuksen myöntämisen edellytyksistä sekä toimintaympäristön kehittämisavustuksen hyväksyttävistä kustannuksista, kustannusmalleista ja avustuksen määrästä.

Ehdotetun lain 12 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen hakemisesta ja hankkeen aloittamisesta.

Ehdotetun lain 13 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuspäätöksestä ja sen sisällöstä sekä muutoshakemuksen tekemisestä ja muutospäätöksestä.

Ehdotetun lain 14 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen maksamisesta ja ennakkoa koskevasta menettelystä.

Ehdotetun lain 21 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä asiakirjojen säilyttämisestä.

Ehdotetun lain 29 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yrityksen kehittämisavustuksen myöntämisestä ja käyttökohteista poikkeuksellisissa oloissa sekä avustuksen määrästä, avustuksen maksamisesta ja ennakosta. Tarkemmat säännökset yrityksen kehittämisavustuksen myöntämisestä olisi tarkoituksenmukaista antaa tarvittaessa siinä tilanteessa, kun poikkeuksellisten olosuhteiden todetaan vallitsevan ja voidaan arvioida tarkemmin, millaisessa tilanteessa avustuksen saajat joutuvat toimintaansa sopeuttamaan.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lain voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Lain voimaantulon ajankohtaan vaikuttaa Euroopan unionin uuden alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakauden käynnistyminen vuoden 2021 aikana. Koska ohjelmakauden käynnistymisen ajankohta tarkentuu vasta myöhemmin, olisi perusteltua, että tämän lain voimaantuloajankohdasta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Laki tulisi voimaan kesän 2021 aikana.

9 Toimeenpano ja seuranta

Työ- ja elinkeinoministeriö antaisi soveltamisohjeen ehdotetun lain ja sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen soveltamisesta. Soveltamisohjeen tarkoituksena olisi yhtenäistää viranomaiskäytäntöä ja siinä huomioitaisiin ne yrityksen kehittämisavustuksen arvioinnissa esiin nousseet kehittämissuosituksot, joiden osalta laintasoista sääntelyä ei ole arvioitu tarpeelliseksi. Soveltamisohjeessa voitaisiin selkeyttää ja yhdenmukaistaa myöntökriteereihin ja avustuspäätöksen ehtoihin liittyviä kysymyksiä. Lisäksi voitaisiin selkeyttää avustusten maksatukseen liittyviä ohjeita.

Ehdotetun lain mukaisten avustusten vaikuttavuutta ja toimivuutta on tarkoitus seurata muun muassa teettämällä tutkimuksia. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen varoista osarahoitettavaa toimintaa arvioidaan ohjelma-arvioinnilla. Lisäksi yrityksille myönnettävän kehittämisavustuksen osalta on tarkoitus jatkaa systemaattista, jokaisen hankkeen yhteydessä tehtävää vaikuttavuuden arviointia, jossa yhdessä hakijan kanssa arvioidaan kehittämisavustuksen vaikutus hankkeen toteuttamiseen ja hankkeen vaikutukset yrityksen liikevaihtoon, vientiin ja henkilöstömäärään avustuksen myöntämis- ja maksatusvaiheessa.

10 Suhde muihin esityksiin

10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteltu hallituksen esitystä laiksi alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta. Ehdotetussa laissa säädettäisiin alueiden kehittämisen yhteisistä tavoitteista sekä kansallista ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikkaa toimeenpaneuvien viranomaisten tehtävistä ja työnjaosta sekä niiden välisen yhteistyön ja vuorovaikutuksen menettelyistä. Lisäksi säädettäisiin kansallisia ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikkaa koskevien suunnitelmien, ohjelmien ja sopimusten laatimisen ja hallinnoinnin menettelyistä. Lakia alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta sovellettaisiin kansallisen alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoista rahoitettavien suunnitelmien ja ohjelmien valmisteluun, hallintointiin, arviointiin, seurantaan ja yhteensovittamiseen. Lakia ei kuitenkaan sovellettaisi tuen myöntämiseen, maksamiseen eikä valvontaan.

Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteltu hallituksen esitystä laiksi alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta. Ehdotetussa laissa säädettäisiin alueiden kehittämisen tukemisesta Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoista ja valtion talousarvioon otetuilla kansallisilla varoilla. Ehdotetun lain osalta sovellettavaksi tulisivat yrityksen kehittämisavustusta ja toimintaympäristön kehittämisavustusta myönnettäessä sen 3 luvun 41-45, 48, 52-57 ja 62 §:n säännökset.

Lakien olisi tarkoitus tulla voimaan Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan uuden ohjelmakauden alkaessa vuoden 2021 aikana ja ne korvaisivat voimassa olevan alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) sekä alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain (8/2014).

10.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2021 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Esityksen mukaisia avustuksia rahoitettaisiin valtion talousarvioon otettavista Euroopan aluekehitysrahaston ja kansallisista varoista.

11 Suhde perustuslakiin ja säättämisjärjestys

11.1 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Tässä esityksessä ehdotetaan, että valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annettavaan lakiin tulisi säännös, jonka nojalla avustuksiin kohdistuvia tarkastuksia voisivat tehdä myös muut kuin viranomaiset. Lakiehdotuksen mukaan tarkastuksissa voitaisiin käyttää apuna ulkopuolista tilintarkastajaa, jonka tulee olla tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettu tilintarkastaja. Tarkastuksia voisivat viranomaisen toimeksiannon nojalla siten tehdä Keskuskaupakamarin tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö tai kaupakamarin tilintarkastusvaliokunnan hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastajat ja tilintarkastusyhteisöt suorittaisivat tarkastuksen toimeksiannossa tarkoin yksilöidyissä rajoissa.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla. Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle edellyttää lisäksi, että se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Perustuslakivaliokunta on perustuslain säättämisen yhteydessä korostanut, että uskottaessa hallintotehtäviä suoraan laissa muulle kuin viranomaiselle tulee säännösperusteisesti taata oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten noudattaminen tässä toiminnassa (PeVM 10/1998 vp, s. 35/II).

Lakiehdotuksessa tarkoitettujen tarkastustehtävien on useissa tapauksissa tarkoituksenmukaista antaa tilintarkastusalan ammattilaisten hoidettavaksi. Tällä tavalla voidaan varmistaa tarkastusten asianmukainen ja kustannustehokas suorittaminen. Nyt esitetystä tarkastusten teettämisestä ulkopuolisilla tilintarkastajilla säädetään myös voimassa olevassa laissa ja se vastaa valtionavustuslain (688/2001) tarkastusoikeuksia koskevaa sääntelyä. Tilintarkastajat toimisivat tarkastuksissa viranomaisen apuna. Tarkastushavaintojen perusteella tarpeellisista jatkotoimenpiteistä päättäminen ja niiden suorittaminen kuuluisi viranomaisen toimivaltaan.

11.2 Henkilötietojen suoja

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Saman lainkohdan mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Henkilötietojen suojan osalta säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä, rekisteröinnissä ja käyttämisessä. (HE 309/1993 vp, s. 52/II-53/II)

Ehdotetun lain mukaisia avustusasioita käsitellessä toimivaltaisina viranomaisina toimivat ELY-keskukset käsitelisivät avustusten hakijoiden tietoja. Avustusten hakijat ovat yrityksiä ja pääasiassa käsitelläänkin yritysten tunniste- ja muita tietoja. Avustuksen hakijan ja viranomai-

sen välisen yhteydenpidon järjestämiseksi hakijan tulisi ilmoittaa avustusasiassa yhteyshenkilönä toimivan henkilön nimi, puhelinnumero, sähköpostiosoite ja asema organisaatiossa. Ehdotetussa laissa säädettäisiin yhteyshenkilöitä koskevien tietojen tallentamisesta avustusasioiden hallinnoinnissa käytettävään tietojärjestelmään. Avustusasioiden yhteydessä käsiteltävät henkilötiedot saataisiin avustuksen hakijalta. Ehdotetun lain mukaisten avustusasioiden käsittelyssä ei käsiteltäisi yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoja.

Tiedot olisivat jatkuvasti järjestelmän viranomaiskäyttäjien käytettävissä hankkeiden hallinnointia ja valvontaa varten. Lisäksi tietoja voitaisiin luovuttaa tarkastusviranomaisille, tutkijoille sekä arvioijille. Tietoja ei siirretä EU:n tai ETA:n ulkopuolelle eikä kansainvälisille järjestöille.

Tietojärjestelmän sisältämät henkilötiedot liittyisivät aina saapuneisiin avustushakemuksiin ja niiden jatkokäsittelyyn. Tietojärjestelmään tallennetut tiedot on suojattu asiattomalta katselulta, muuttamiselta ja hävittämiseltä. Suojaus perustuu käyttövaltuushallintaan, tietokantojen ja palvelinten tekniseen suojaukseen, tilojen fyysiseen suojaukseen, kulunvalvontaan, tietoliikenteen suojaukseen sekä tietojen varmuuskopiointiin. Pääsy- ja käsittelyoikeus tietoihin myönnetään virkatehtävien perusteella. Pääsy tietojärjestelmään perustuu henkilökohtaisiin käyttäjätunnuksiin. Rekisterin käyttäjät toimivat virkatehtävissä ja heillä on salassapitovelvollisuus tietojen suhteen. Tietojärjestelmä on toteutettu vain viranomaiskäyttöön ja toimii vain viranomaisen sisäverkossa.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään yritystoiminnan kehittämiseksi myönnettävistä valtionavustuksista, joita ovat yrityksen kehittämisavustus ja toimintaympäristön kehittämisavustus.

Tätä lakia sovelletaan myönnettäessä yrityksen kehittämisavustusta ja toimintaympäristön kehittämisavustusta muualla Suomessa kuin Ahvenanmaan maakunnan alueella.

Tässä laissa tarkoitettuihin avustuksiin sovelletaan, mitä alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain (/2020) 3 luvun 41-45, 48, 52-57 ja 62 §:ssä säädetään.

Tässä laissa tarkoitettuihin avustuksiin sovelletaan lisäksi, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) ja taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetussa laissa (429/2016) säädetään, jollei jäljempänä muuta säädetä.

Avustuksia myönnettäessä tulee ottaa huomioon kansallisen aluepolitiikan ja Suomen alue- ja rakennepolitiikan ohjelman 2021-2027 tavoitteet.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *pienellä yrityksellä* yritystä, joka täyttää mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annetussa komission suosituksessa 2003/361/EY olevan pienen yrityksen määritelmän tai kyseisen suosituksen korvaavan vastaavan määritelmän;

2) *keskisuurella yrityksellä* yritystä, joka täyttää 1 kohdassa tarkoitettussa suosituksessa olevan keskisuuren yrityksen määritelmän tai kyseisen suosituksen korvaavan vastaavan määritelmän;

3) *suurella yrityksellä* muuta kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua yritystä.

3 §

Viranomaiset

Tässä laissa tarkoitettuja avustuksia koskevia asioita käsittelevät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Toimivaltaisista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista säädetään erikseen.

2 luku

Yrityksen kehittämisavustus

4 §

Yrityksen kehittämisavustus

Yrityksen kehittämisavustusta voidaan myöntää innovatiivisiin, kasvuun tai kansainvälistymiseen liittyviin kehittämistoimenpiteisiin ja aineellisiin sekä aineettomiin investointeihin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen myöntämisestä ja käyttökohteista.

5 §

Yrityksen kehittämisavustuksen saajat

Yrityksen kehittämisavustusta voidaan myöntää pienille ja keskisuurille yrityksille. Avustusta voidaan myöntää myös suurelle yritykselle investointiin, joka toteutetaan alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (/2020) mukaisella I tai II tukialueella.

Avustusta ei voida myöntää kalatalouden alkutuotannon, maatalouden tai metsätalouden harjoittamiseen. Avustusta ei voida myöntää myöskään maataloustuotteiden jalostukseen ja kaupan pitämiseen. Avustuksen myöntämisessä on otettava huomioon myös Euroopan unionin toimialakohtaiset rajoitukset.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen saajista.

6 §

Yrityksen kehittämisavustuksen myöntämisen edellytykset

Yrityksen kehittämisavustusta voidaan myöntää, jos:

- 1) avustuksen hakijalla arvioidaan olevan edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan;
- 2) avustuksella arvioidaan olevan merkittävä vaikutus hankkeen toteuttamiseen; ja
- 3) hankkeen arvioidaan olevan avustuksen hakijan toiminnan kehittämisen kannalta merkittävä.

Yrityksen kehittämisavustusta ei kuitenkaan myönnetä, jos:

- 1) avustuksen hakija on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja tai sillä on olennaisia maksuhäiriöitä, ellei avustuksen myöntämistä pidetä erityisistä syistä tarkoituksenmukaisena;
- 2) avustus myönnetään komission asetuksen 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti 17.6.2014 (ryhmäpoikkeusasetus) mukaisena tukena ja avustuksen hakija on ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys; tai
- 3) avustuksen hakijaa koskee ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

Avustus myönnetään ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena tai komission asetuksen (EU) N:o 1388/2014 tiettyjen kalastus- ja vesiviljelytuotteiden tuottamisen, jalostamisen ja kaupan pitämisen alalla toimiville yrityksille myönnettävien tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisena tukena tai komission asetuksen (EU) N:o 1407/2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen mukaisena tukena taikka komission asetuksen (EU) N:o 717/2014 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen kalastus- ja vesiviljelyalalla. Avustus voidaan myöntää myös muiden Euroopan komission hyväksymien valtiontukipuitteiden mukaisena.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen myöntämisen edellytyksistä ja sovellettavista valtiontukisäännöistä.

7 §

Yrityksen kehittämisavustuksen hyväksyttävät kustannukset, kustannusmallit ja avustuksen määrä

Yrityksen kehittämisavustus myönnetään prosenttiosuutena hankkeesta aiheutuvista hyväksyttävistä, todellisista, tarpeellisista ja määrältään kohtuullisista kustannuksista taikka muun kustannusmallin mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kustannuksista, kustannusmalleista ja avustuksen määrästä.

3 luku

Toimintaympäristön kehittämisavustus

8 §

Toimintaympäristön kehittämisavustus

Toimintaympäristön kehittämisavustusta voidaan myöntää:

- 1) yritystoiminnan kannalta tarpeellisiin selvityksiin;
- 2) yritysten tarvitsemien palvelujen kehittämiseen;
- 3) yritysten yhteistyön, yritysten ja korkeakoulujen sekä tutkimuslaitosten yhteistyön ja elinkeinoelämäverkottuneen tutkimuksen edistämiseen; ja
- 4) muihin yritysten toimintaympäristöä ja kehittymisedellytyksiä parantaviin hankkeisiin.

Lisäksi avustusta voidaan myöntää kansallisista varoista pääomasijoitustoimintaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen myöntämisestä ja käyttökohteista.

9 §

Toimintaympäristön kehittämisavustuksen saajat

Toimintaympäristön kehittämisavustusta voidaan myöntää voittoa tavoittelemattomille julkisille ja yksityisille yhteisöille sekä säätiöille hankkeisiin, joiden tarkoituksena on yritysten toimintaympäristön tai yritystoiminnan kehittymisedellytysten parantaminen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen saajista.

10 §

Toimintaympäristön kehittämisavustuksen myöntämisen edellytykset

Toimintaympäristön kehittämisavustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että:

- 1) hankkeen arvioidaan edistävän merkittävästi alueen pienten ja keskisuurten yritysten käynnistämistä, kasvua, kehittämistä taikka verkostoitumista yritysten välillä tai yritysten ja korkeakoulujen sekä tutkimuslaitosten välillä;
- 2) avustuksella arvioidaan olevan merkittävä vaikutus hankkeen toteuttamiseen; ja
- 3) avustuksen hakijalla arvioidaan olevan riittävät taloudelliset ja muut edellytykset toteuttaa hanke sekä hankkeen luonteen sitä edellyttäessä vastata toiminnan jatkuvuudesta myös hankkeen toteuttamisen jälkeen.

Avustusta ei myönnetä, jos avustuksen hakija on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja tai sillä on olennaisia maksuhäiriöitä, ellei avustuksen myöntämistä pidetä erityisistä syistä tarkoituksenmukaisena.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen myöntämisen edellytyksistä.

11 §

Toimintaympäristön kehittämisavustuksen hyväksyttävät kustannukset, kustannusmallit ja avustuksen määrä

Toimintaympäristön kehittämisavustus myönnetään prosenttiosuutena hankkeesta aiheutuvista hyväksyttävistä, todellisista, tarpeellisista ja määrältään kohtuullisista kustannuksista taikka muun kustannusmallin mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kustannuksista, kustannusmalleista ja avustuksen määrästä.

4 luku

Avustuksen hakeminen, myöntäminen ja maksaminen

12 §

Avustuksen hakeminen

Avustusta haetaan sähköisesti siihen tarkoitettuun verkkopalvelussa.

Avustusta on haettava ennen hankkeen aloittamista. Hankkeen aloittamiseksi katsotaan:

- 1) hanketta koskevan sopimuksen tai tilauksen tekeminen;
- 2) hankkeen rakennustöiden aloittaminen;
- 3) hankinnan toimitus;
- 4) hankintaa koskeva maksu;
- 5) muu sitoumus, joka tekee hankkeen toteuttamisesta peruuttamattoman.

Hankkeen aloittamiseksi ei katsota hankkeen esivalmisteluun liittyviä toimenpiteitä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen hakemisesta ja hankkeen aloittamisesta.

13 §

Avustuspäätös

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee yrityksen kehittämisavustusta ja toimintaympäristön kehittämisavustusta koskevissa asioissa kirjallisen päätöksen.

Sen lisäksi, mitä laissa ja lain nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetään, avustuksen saajan on noudatettava avustuspäätöksessä olevia ehtoja ja rajoituksia.

Jos avustuksen myöntämisen jälkeen hankkeen toteutuksessa tapahtuu olennaisia muutoksia, joiden vuoksi hanketta ei voida toteuttaa avustuspäätöksen mukaisesti, on avustuksen saajan haettava avustuspäätöksen muuttamista (*muutoshakemus*). Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi avustuksen saajan hakemuksesta tehdä avustuspäätöksen muutoksen (*muutospäätös*). Muuttuneesta hankkeesta johtuvat kustannukset voidaan hyväksyä aikaisintaan muutoshakemuksen vireille tulosta alkaen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuspäätöksestä ja sen sisällöstä sekä muutoshakemuksen tekemisestä ja muutospäätöksestä.

14 §

Avustuksen maksaminen

Avustuksen maksamista haetaan sähköisesti siihen tarkoitettuun verkkopalvelussa.

Avustus maksetaan 7 ja 11 §:ssä tarkoitettujen kustannusten, myöntämispäätöksessä asetettujen tarkempien ehtojen ja hyväksyttävän selvityksen perusteella. Avustus voidaan maksaa myös valtioneuvoston asetuksella säädetyn ja päätöksessä erikseen määrätyn kustannusmallin mukaisesti.

Avustuksesta voidaan maksaa ennakkoa, jos se on avustuksen käytön kannalta perusteltua sekä sen käytön valvonnan kannalta tarkoituksenmukaista. Julkisyhteisöille ennakkoa voidaan maksaa vain, jos siihen on erityisiä syitä.

Tarkempia säännöksiä avustuksen maksamisesta ja ennakkoa koskevasta menettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Maksatuksen keskeytys

Avustuksen maksamisen keskeyttämisestä säädetään valtionavustuslain 19 §:ssä.

5 luku

Avustuksen käyttö ja valvonta

16 §

Avustuksen käyttö

Avustusta saadaan käyttää ainoastaan avustuspäätöksen mukaiseen tarkoitukseen.

Pienten ja keskisuurten yritysten tulee käyttää investointiin myönnetyn avustuksen kohteena olevaa omaisuutta kolme vuotta ja muiden avustuksen saajien viisi vuotta avustuksen viimeisen

erän maksamisesta. Erityisestä syystä omaisuuden käyttöajaksi voidaan määrätä enintään kymmenen vuotta.

17 §

Valvonta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia avustusten myöntäjinä ja maksajina valvoo työ- ja elinkeinoministeriö. Avustusten käyttöä valvovat työ- ja elinkeinoministeriö ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Työ- ja elinkeinoministeriö tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi osana valvontaa suoritettavassa tarkastuksessa käyttää apuna muuta viranomaista tai ulkopuolista tilintarkastajaa.

Ulkopuolisen tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettu tilintarkastaja. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta päävastuullinen tilintarkastaja.

Tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tarkastustehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

18 §

Tarkastusoikeus

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella sekä niiden käyttämällä tarkastajalla on oikeus tarkastaa avustuksen hakijan ja avustuksen saajan liiketoimintaa avustuksen myöntämisen ja käytön edellyttämässä laajuudessa. Tarkastuksen suorittamiseksi avustuksen hakija tai avustuksen saaja on velvollinen ilman aiheetonta viivytystä korvauksetta esittämään tarkastusta suorittavalle kaikki tarvittavat asiakirjat ja muun avustuksen käyttöön liittyvän aineiston sekä muutoinkin avustamaan tarkastuksessa. Tarkastusta suorittavalla on oikeus tässä tarkoituksessa päästä tarkastettavan hallitsemiin tai käytössä oleviin tiloihin ja alueille. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa. Tarkastuksessa on noudatettava, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään.

Tarkastusta suorittavalla on oikeus ottaa asiakirjat ja muu edellä tarkoitettu aineisto haltuunsa, jos tarkastuksen päämäärän saavuttaminen tätä edellyttää. Asiakirjat ja muu luovutettu aineisto tulee viipymättä palauttaa, kun tarkastuksen suorittaminen ei enää edellytä niiden hallussapitoa. Tarkastusta suorittavan pyynnöstä tarkastettavan tulee myös antaa tiedot, jotka ovat tarpeen tarkastuksen asianmukaiseksi toteuttamiseksi.

Poliisi-, tulli-, ulosotto- ja veroviranomaisen on korvauksetta annettava tässä pykälässä tarkoitettujen tarkastusten suorittamiseksi tarpeellista virka-apua.

19 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on salassapitosäännösten estämättä ja korvauksetta oikeus saada elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta avustusten hallinnoinnin edellyttämiä tarpeellisia tietoja ja selvityksiä avustusten hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta ja valvonnasta. Työ- ja elinkeinoministeriöllä sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on sama oikeus saada tietoja avustusten käytöstä avustuksen saajilta.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus korvauksetta saada muulta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä ja

henkilöltä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä koskeva, valvontavelvollisuuden hoitamiseksi tai avustushakemuksen käsittelemiseksi välttämätön tieto, joka muutoin olisi pidettävä salassa. Lisäksi tietojen saamiseen sovelletaan, mitä valtionavustuslain 31 §:ssä säädetään.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan luovuttaa myös konekielisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

20 §

Tietojen luovuttaminen

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä saa tämän lain mukaista tehtävää suoritettaessa saatuja tietoja luonnollisen henkilön, yhteisön tai säätiön taloudellisesta asemasta ja liikesalaisuudesta luovuttaa työ- ja elinkeinoministeriölle, ulkoministeriölle, ulkomaan edustukseen kuuluville edustustoille, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandille, Business Finland Oy:lle, valtion erityisrahoitusyhtiölle, maa- ja metsätalousministeriölle, Ruokavirastolle, maakuntien liitoille, työ- ja elinkeinotoimistolle sekä veroviranomaiselle, jos se on tarpeen asianomaiselle viranomaiselle, Business Finland Oy:lle tai erityisrahoitusyhtiölle laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Lisäksi tietojen luovuttamiseen sovelletaan, mitä valtionavustuslain 32 §:ssä säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan luovuttaa myös konekielisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

21 §

Asiakirjojen säilyttäminen

Avustuksen saaja on velvollinen säilyttämään kaiken hankkeeseen liittyvän kirjanpitoaineiston ja muun aineiston niin, että avustuksen käytön valvonta on mahdollista. Kirjanpitoaineisto on säilytettävä siten, kuin kirjanpitolain (1336/1997) 2 luvun 9 ja 10 §:ssä säädetään. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen varoista rahoitettavien hankkeiden osalta asiakirjojen säilyttämisestä säädetään alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain 52 §:ssä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä asiakirjojen säilyttämisestä.

6 luku

Avustuksen palauttaminen ja takaisinperintä

22 §

Avustuksen palauttaminen

Avustuksen saajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa avustus tai sen osa. Avustuksen saajan tulee palauttaa avustus tai sen osa myös, jos sitä ei voida käyttää avustuspäätöksessä edellytetyllä tavalla. Jos palautettava määrä on enintään 250 euroa, se voidaan jättää palauttamatta.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske laskennallisen perusteen mukaan myönnetyn avustuksen ja toteutuneiden kustannusten välistä erotusta.

23 §

Investointiin kohdistuneen avustuksen takaisinperintä toiminnan lopettamisen vuoksi

Investointiin kohdistuneen avustuksen maksaminen on määrättävä lopetettavaksi sekä jo maksettu avustus tai sen osa takaisin perittäväksi, jos avustuksen saaja on 16 §:n 2 momentissa tarkoitetun käyttöajan kuluessa:

1) lopettanut toimintansa tai supistanut olennaisesti avustuksen kohteena olevaa toimintaa avustukselle säädetyn tukitason piiriin kuuluvalla alueella;

2) luovuttanut toiselle avustuksen kohteena olleen toiminnan tai omaisuuden taikka osan siitä, eikä tilalle ole hankittu uutta vastaavaa omaisuutta; taikka

3) asetettu konkurssiin ja avustuksen saajan toiminnassa on tehty rikoslain (39/1889) 39 luvussa tarkoitettu velallisen rikos.

Takaisinperittäväksi on määrättävä se osuus maksetun avustuksen määrästä, joka saadaan vähentämällä omaisuuden käyttöaikaa vastaava osuus 16 §:n 2 momentissa tarkoitetusta käyttöajasta. Jos kyseessä on 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu takaisinperintä, omaisuuden käyttöaikaa ei kuitenkaan vähennetä.

Jos takaisinperittävä määrä on enintään 250 euroa, se saadaan jättää perimättä.

24 §

Velvollisuus avustuksen takaisinperintään muilla perusteilla

Avustuksen maksaminen on määrättävä lopetettavaksi sekä jo maksettu avustus tai sen osa takaisin perittäväksi, jos avustuksen saaja on:

1) jättänyt palauttamatta sellaisen avustuksen tai sen osan, joka 22 §:n mukaan on palautettava;

2) käyttänyt avustuksen olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin se on myönnetty;

3) antanut viranomaiselle väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on ollut omiaan olennaisesti vaikuttamaan avustuksen saantiin, määrään tai ehtoihin, taikka salannut sellaisen seikan;

4) jättänyt ilmoittamatta avustuksen maksamiseksi oikeat ja riittävät tiedot;

5) kieltäytynyt esittämästä maksatuksessa, valvonnassa tai tarkastuksessa tarvittavaa aineistoa tai muuten avustamasta niissä; taikka

6) muutoin 1–5 kohtaan verrattavalla tavalla olennaisesti rikkonut avustuksen käyttämistä koskevia säännöksiä tai avustuspäätöksen ehtoja.

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen varoista rahoitettuja hankkeita koskevien viestintävelvoitteiden laiminlyömisestä maksamisen lopettamisen ja takaisinperinnän perusteena säädetään Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain 48 §:ssä.

Avustuksen maksaminen on määrättävä lopetettavaksi sekä jo maksettu avustus tai sen osa takaisin perittäväksi myös silloin, kun Euroopan unionin lainsäädännössä sitä edellytetään.

Jos takaisinperittävä määrä on enintään 250 euroa, se saadaan jättää perimättä.

25 §

Avustuksen harkinnanvarainen takaisinperintä

Avustuksen maksaminen voidaan määrätä lopetettavaksi sekä jo maksettu avustus tai sen osa takaisin perittäväksi, jos avustuksen saaja on:

1) jättänyt ilmoittamatta toiminnan lopettamisesta tai muista avustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi tarvittavista seikoista;

2) jättänyt ilmoittamatta avustuksen käyttötarkoituksen muutoksesta tai muusta avustuksen käyttöön vaikuttavasta muutoksesta; taikka

3) menetellyt tosiasiallisesti 23 tai 24 §:ssä taikka 1 tai 2 kohdassa säädettyyn rinnastettavalla tavalla antamalla avustuksen myöntämiseen, maksamiseen tai käyttämiseen liittyvälle seikalle muun kuin asian todellista luonnetta tai tarkoitusta vastaavan oikeudellisen muodon.

Jos takaisinperittävä määrä on enintään 250 euroa, se saadaan jättää perimättä.

26 §

Kohtuullistaminen

Tehtäessä 22–25 §:ssä tarkoitettua päätöstä, voidaan avustukselle laskettava korko jättää osittain tai kokonaan takaisin perimättä, jos takaisinperintä on avustuksen saajan olosuhteissa tapahtuneisiin muutoksiin tai takaisinperinnän perusteena olevaan menettelyyn nähden kohtuutonta.

27 §

Takaisinperinnän määräaika

Lain 22–25 §:ssä tarkoitettu päätös on tehtävä viipymättä, kun takaisinperinnästä vastaavan viranomaisen tietoon on tullut sellainen seikka, jonka nojalla avustuksen maksamisen keskeyttämiseen tai lopettamiseen taikka avustuksen takaisinperintään voidaan ryhtyä.

Avustuksen, sille maksettavan koron tai viivästyskoron takaisinperintään ei saa enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut avustuksen viimeisen erän maksamisesta. Jos takaisinperittävä avustusta koskee 16 §:n 2 momentissa tarkoitettu käyttöaika, kymmenen vuoden määräaika lasketaan tämän ajan päättymisestä.

Päätös voidaan tehdä 2 momentissa säädetyn määräajan jälkeenkin, jos Euroopan unionin lainsäädännössä sitä edellytetään.

7 luku

Erinäiset säännökset

28 §

Tietojärjestelmä

Tässä laissa tarkoitettuihin avustuksiin liittyviä asioita hallinnoidaan sähköisessä tietojärjestelmässä. Työ- ja elinkeinoministeriö on tietojärjestelmän omistaja ja julkisen hallinnon tiedonhallintalaissa (906/2019) tarkoitettu tietojärjestelmän tiedonhallintayksikkö sekä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) tarkoitettu rekisterinpitäjä.

Tietojärjestelmään tallennetaan avustuksen hakemista, myöntämistä, maksamista, seuranta, jatkotoimenpiteitä ja valvontaa koskevat tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi tarpeelliset tiedot. Tietojärjestelmään tallennetaan lisäksi avustuksen hakijan ilmoittaman yhteyshenkilön nimi, puhelinnumero, sähköpostiosoite ja asema organisaatiossa.

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tietojärjestelmästä säädetään alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain 56 §:ssä.

29 §

Yrityksen kehittämisavustuksen myöntäminen poikkeuksellisissa oloissa

Poiketen siitä mitä 4 §:ssä säädetään, valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa sekä sellaisissa normaaliolojen erityisen poikkeuksellisissa olosuhteissa, jotka merkittäväällä tavalla äkillisesti ja ennalta-arvaamattomasti aiheuttavat merkittäviä muutoksia yritysten toimintaympäristöön ja toimintaedellytyksiin, kehittämisavustusta voidaan myöntää yrityksille toiminnan tukemiseksi ja sopeuttamiseksi sekä maksuvalmiuden turvaamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen myöntämisestä ja käyttökohteista sekä avustuksen määrästä, avustuksen maksamisesta ja ennakosta.

30 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

31 §

Täytäntöönpano

Päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Edellä 23–25 §:n nojalla tehty lainvoimainen päätös on suoraan ulosotokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

8 luku

Voimaantulo

32 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2028.

Tällä lailla kumotaan valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annettu laki (9/2014).

33 §

Siirtymäsäännökset

Hakemuksiin, jotka ovat saapuneet ennen tämän lain voimaantuloa sovelletaan tällä lailla kumottua lakia.

Tällä lailla kumottua lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä sovelletaan niiden nojalla myönnettyyn avustukseen. Maksamisen keskeyttämiseen, valvontaan, tarkastuksiin, tietojen saamiseen ja tietojen luovuttamiseen sovelletaan kuitenkin, mitä niistä tämän lain 15 ja 17–20 §:ssä säädetään.

Tämän lain 14–31 §:ä sovelletaan tämän lain nojalla myönnettyyn avustukseen myös lain voimaoloajan päätyttyä. Lain 14 §:ää ei kuitenkaan sovelleta 31 päivän joulukuuta 2029 jälkeen, ellei avustusta ole myönnetty yksinomaan kansallisista varoista.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä x.x.2020

Pääministeri

Sanna Marin

...ministeri

Valtioneuvoston asetus

valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain (/) nojalla

1 Luku

Yleiset säännökset

1 §

Määritelmät

2 §

Avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset

3 §

Avustuksen suuntaaminen

2 Luku

Yrityksen kehittämisavustus

4 §

Avustusta koskevat Euroopan unionin säännökset

5 §

Avustuksen enimmäismäärä investoinnissa

6 §

Investointiin myönnettävän avustuksen ja muiden valtiontukien yhteenlaskettu enimmäismäärä

7 §

Julkisen rahoituksen osuus

8 §

Avustuksen myöntäminen suurelle yritykselle

9 §

Vuokramenojen hyväksyttävyyys

10 §

Hyväksyttävät menot

11 §

Avustuksen enimmäismäärä kehittämistoimenpiteissä

12 §

Kehittämistoimenpiteisiin myönnettävän avustuksen ja muiden valtiontukien yhteenlaskettu enimmäismäärä

13 §

Avustuksen vähimmäismäärä

3 Luku

Toimintaympäristön kehittämisavustus

14 §

Hyväksyttävät menot

15 §

Avustuksen enimmäismäärä

16 §

Avustus pääomasijoitustoimintaan

4 Luku

Erinäiset säännökset

17 §

Hankkeen aloittaminen

18 §

Avustuspäätöksen ehtojen ja hyväksytyt hankesuunnitelman muuttaminen

19 §

Avustuksen maksaminen

20 §

Aiemmin myönnetyn avustuksen huomioon ottaminen